

Меѓународни наоди од Компаративното истражување на изборните системи

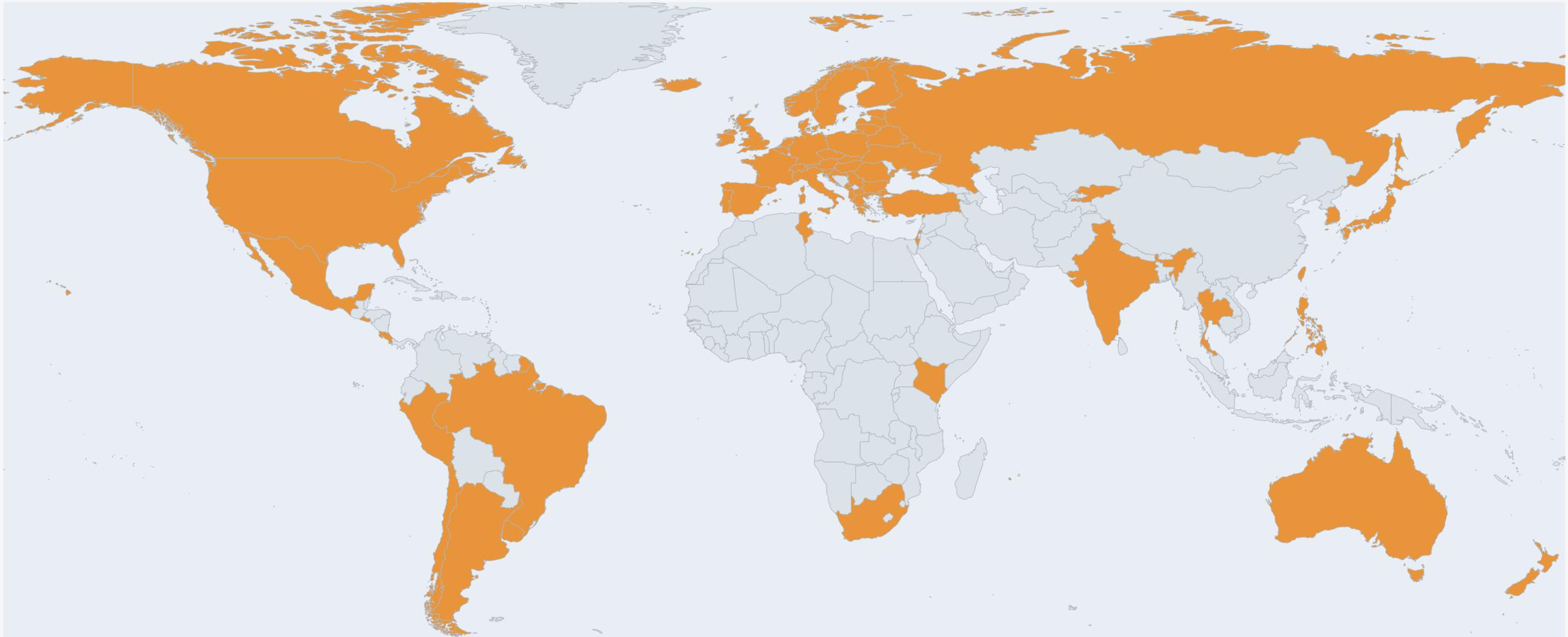
**Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, УКИМ
во соработка со**

**Институт за демократија „Социетас цивилис“ – Скопје
Швајцарска програма за поддршка на изборите во Северна Македонија***

Скопје, 11.03.2026

Изборни студии на CSES — Глобална покриеност

60 држави со најмалку еден модул на CSES (1996–2026)

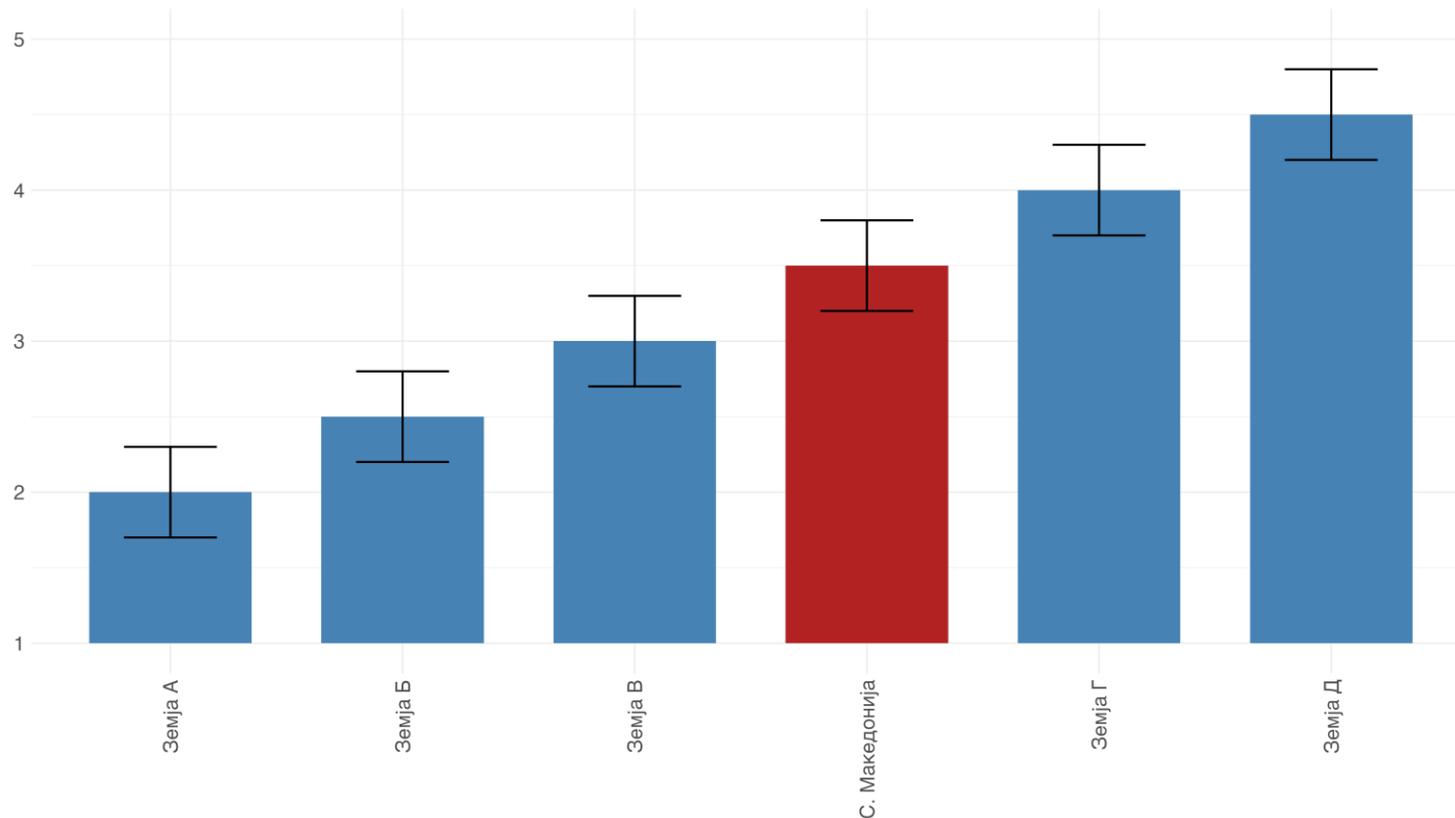
Без податоци Учесник во CSES

За денешниот настан

- Преглед на меѓународни, споредливи податоци: **Каде стои С. Македонија во споредба со други демократии?**
 - **17 демократии / 18 изборни студии**, кои се дел од изданието CSES December 2025 Advanced Release.
 - Целосната база од Модул 6 се очекува да биде објавена во почетокот на 2027 година; до тогаш ќе се објавуваат дополнителни рани изданија.
- **Реупотреба:** Податоците се отворени и нашироко се користат за научни студии низ светот. Базата е достапна бесплатно, за сите модули, со куса регистрација на <https://cses.org/>.

Аналитички пристап

- Споредбени дескриптивни анализи, со пондерирани наоди: пропорции и средни вредности.
- Во графиконите се вклучени сите земји од базата, освен кога за одредена земја нема достапни податоци за конкретната варијабла.

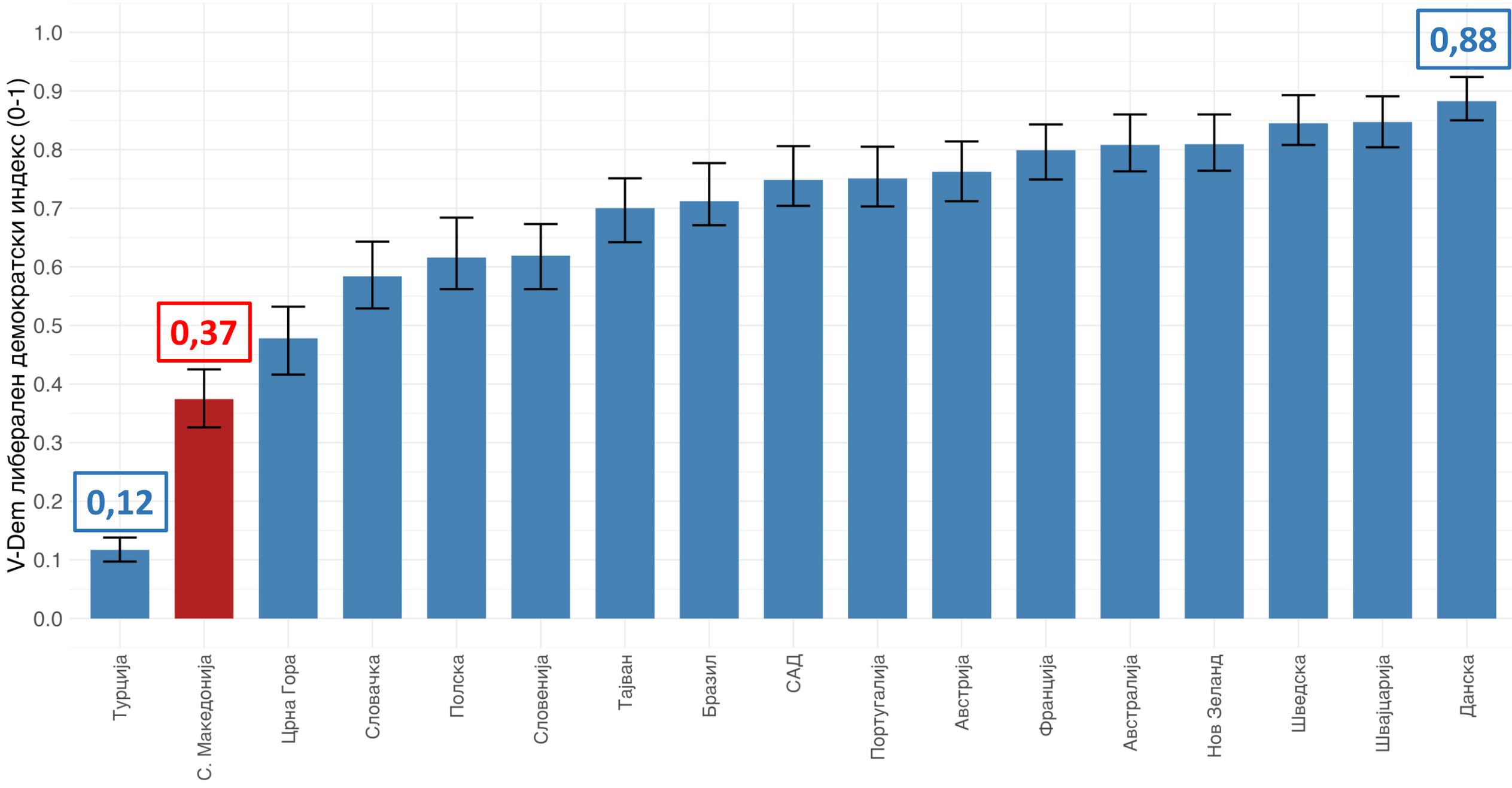
Спроведувањето на модулот во С. Македонија

- Изборните студии се спроведуваат во рок од шест месеци по одржаните избори.
 - Во случајот на Северна Македонија: 25 октомври – 4 декември 2024 (податоците се однесуваат на парламентарните и претседателските избори од 2024).
- Повеќефазен стратификуван примерок, базиран на најсоодветната достапна рамка со адреси на домаќинства.
- Стапка на одговор од 56%.
- Национални наоди беа претставени во јануари 2025.

Земја	Година	Тип на избори	N
Австралија	2022	Парламентарни	3269
Австрија	2024	Парламентарни	1569
Бразил	2022	Парламентарни и претседателски	2001
Данска	2022	Парламентарни	1549
Нов Зеланд	2023	Парламентарни	910
Полска	2023	Парламентарни	1500
Португалија	2022	Парламентарни	1010
Португалија	2024	Парламентарни	1001
С. Македонија	2024	Парламентарни и претседателски	1055
САД	2024	Парламентарни и претседателски	4764
Словачка	2023	Парламентарни	1021
Словенија	2022	Парламентарни	855
Тајван	2024	Парламентарни и претседателски	1206
Турција	2023	Парламентарни и претседателски	1508
Франција	2022	Претседателски	1575
Црна Гора	2023	Парламентарни и претседателски	1200
Швајцарија	2023	Парламентарни	5033
Шведска	2022	Парламентарни	2845

V-Dem индекс на либерална демократија 2024 (CSES Модул 6 Advanced Release земји)

Вредности со 95% интервали на доверба

Граѓаните за изборниот процес и неговите учесници

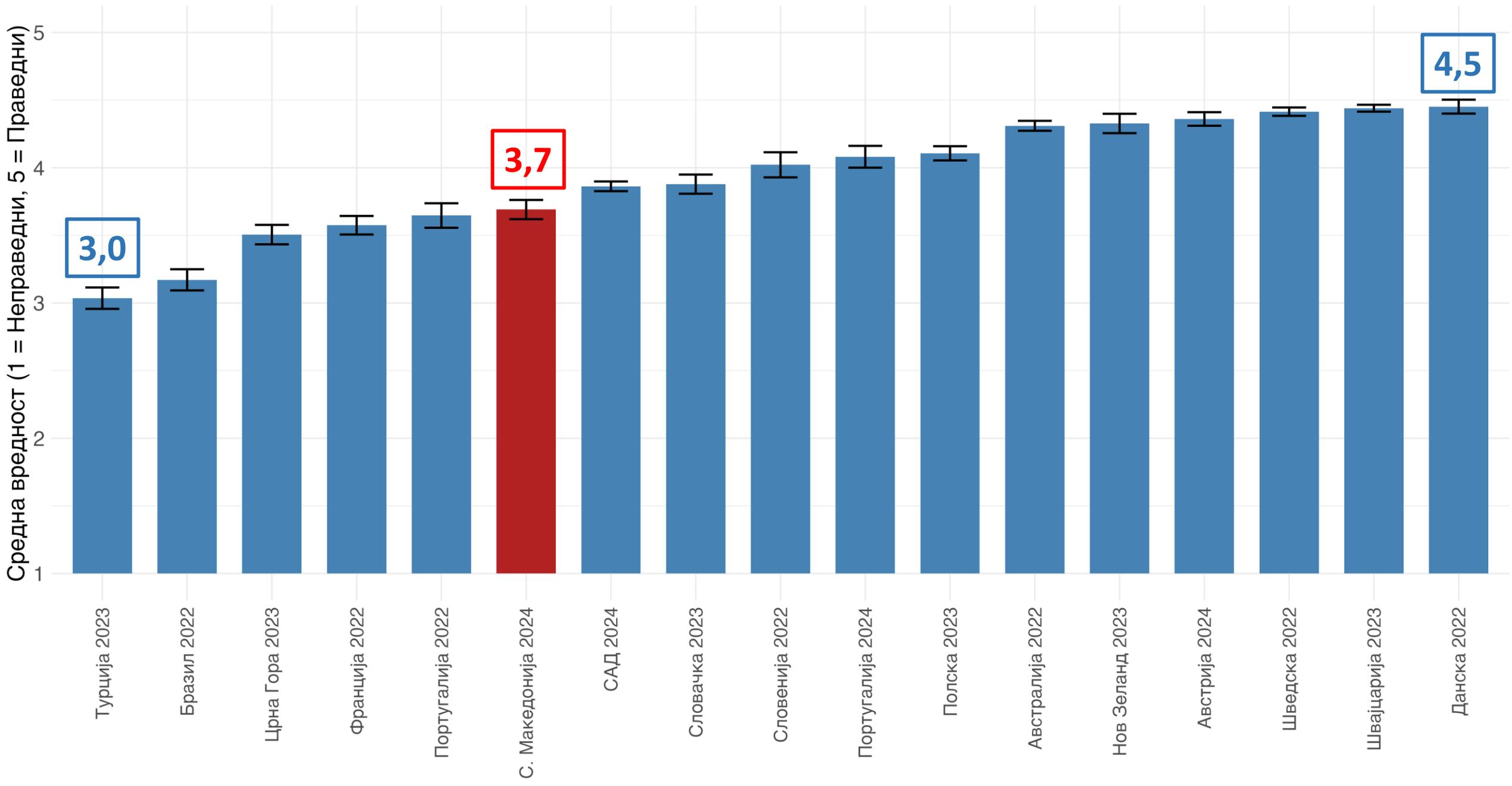
доц. д-р Јован Близнаковски

Институт за социолошки и политичко-правни истражувања
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

ГРАЃАНИТЕ ЗА ИЗБОРИТЕ ВО 2024

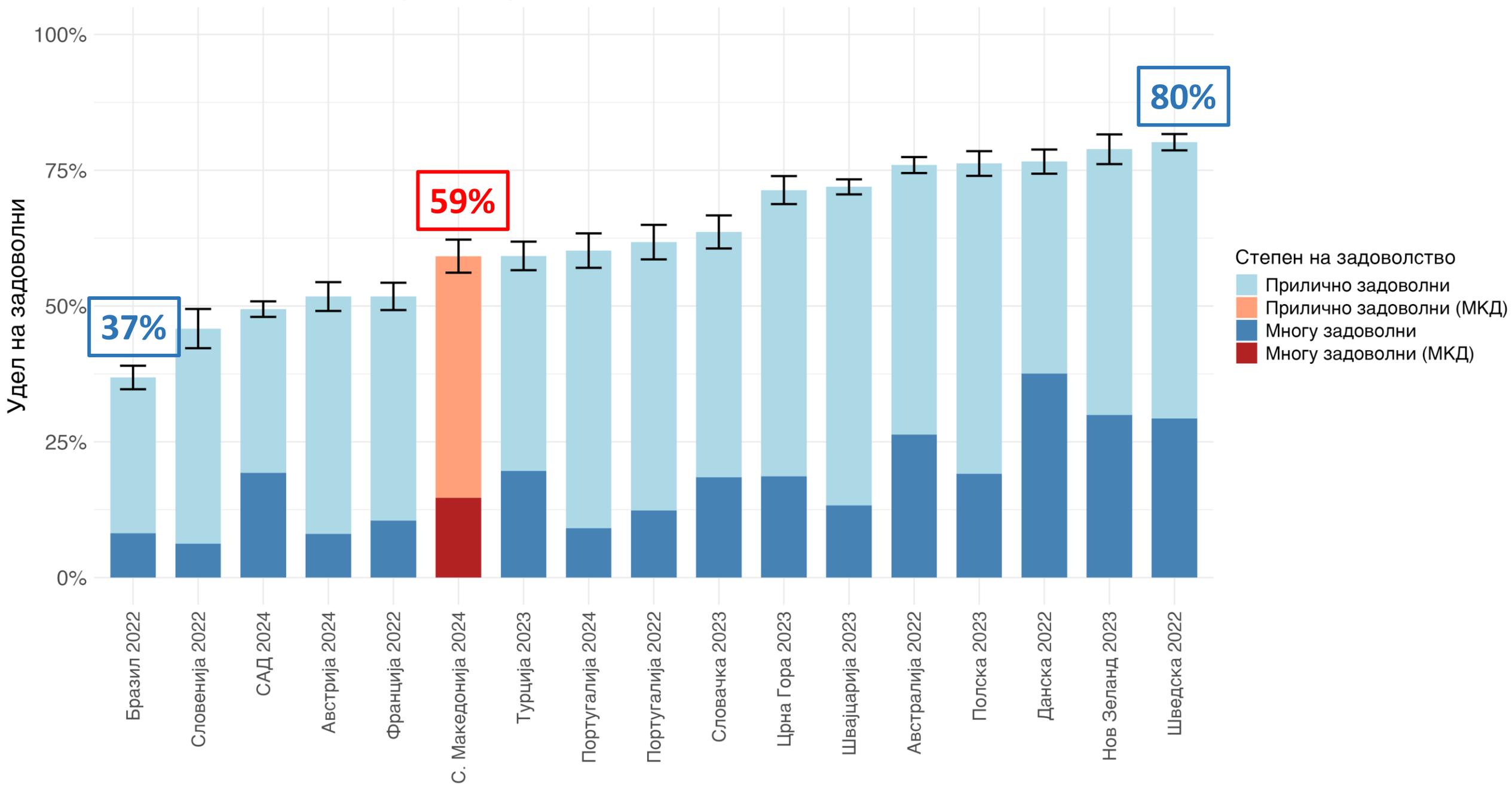
Перцепција за праведност на изборите по земја (CSES Модул 6)

Пондирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Повисоко = Поправедни

Задоволство со разновидноста на изборпо земја (CSES Модул 6)

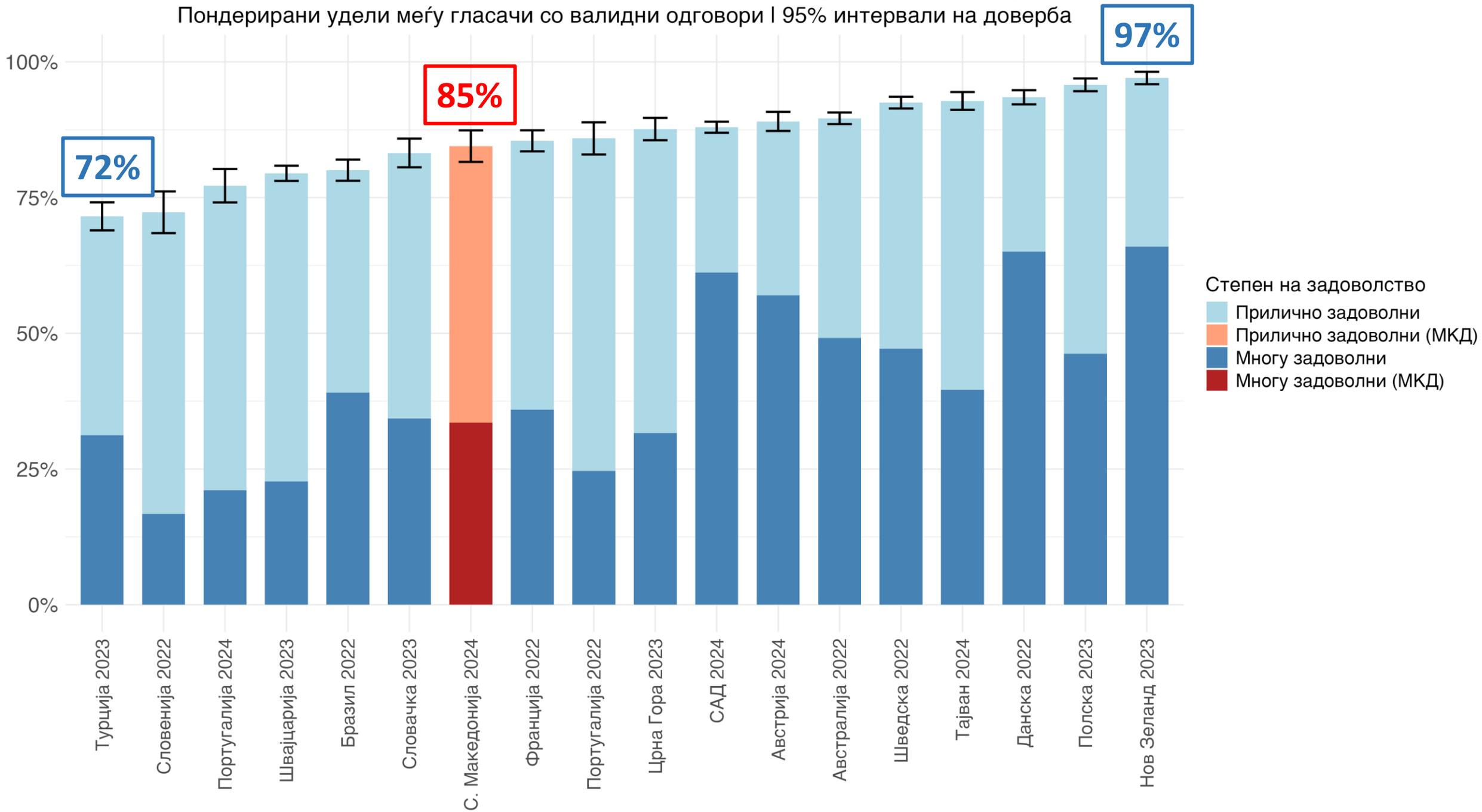
Пондерирани удели меѓу валидни испитаници | 95% интервали на доверба

Задоволство со изборот при гласање по земја (CSES Модул 6)

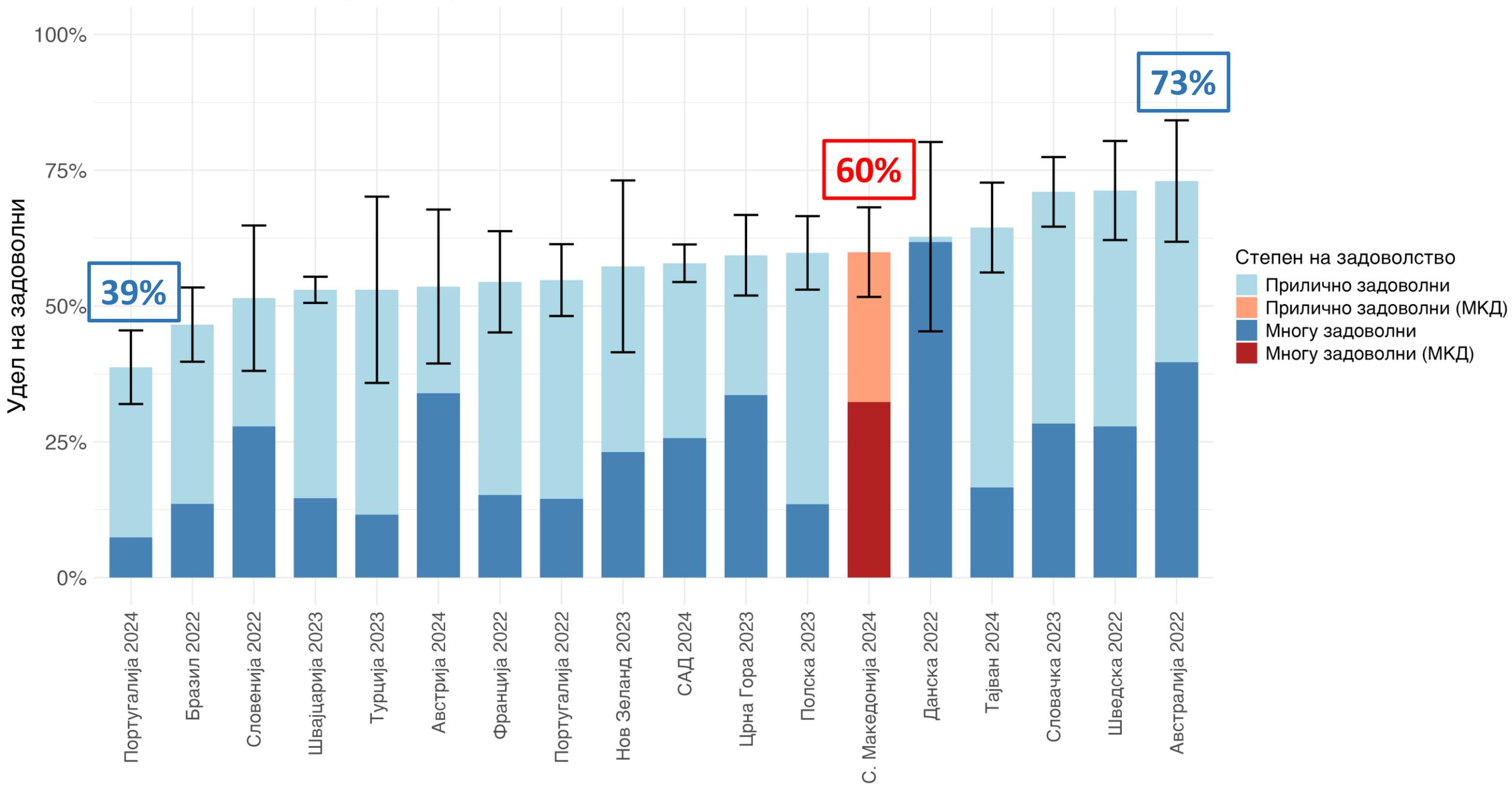
Пондерирани удели меѓу гласачи со валидни одговори | 95% интервали на доверба

Удел на задоволни

Задоволство со одлуката да не се гласа по земја (CSES Модул 6)

Пондерирани удели меѓу негласачи со валидни одговори | 95% интервали на доверба

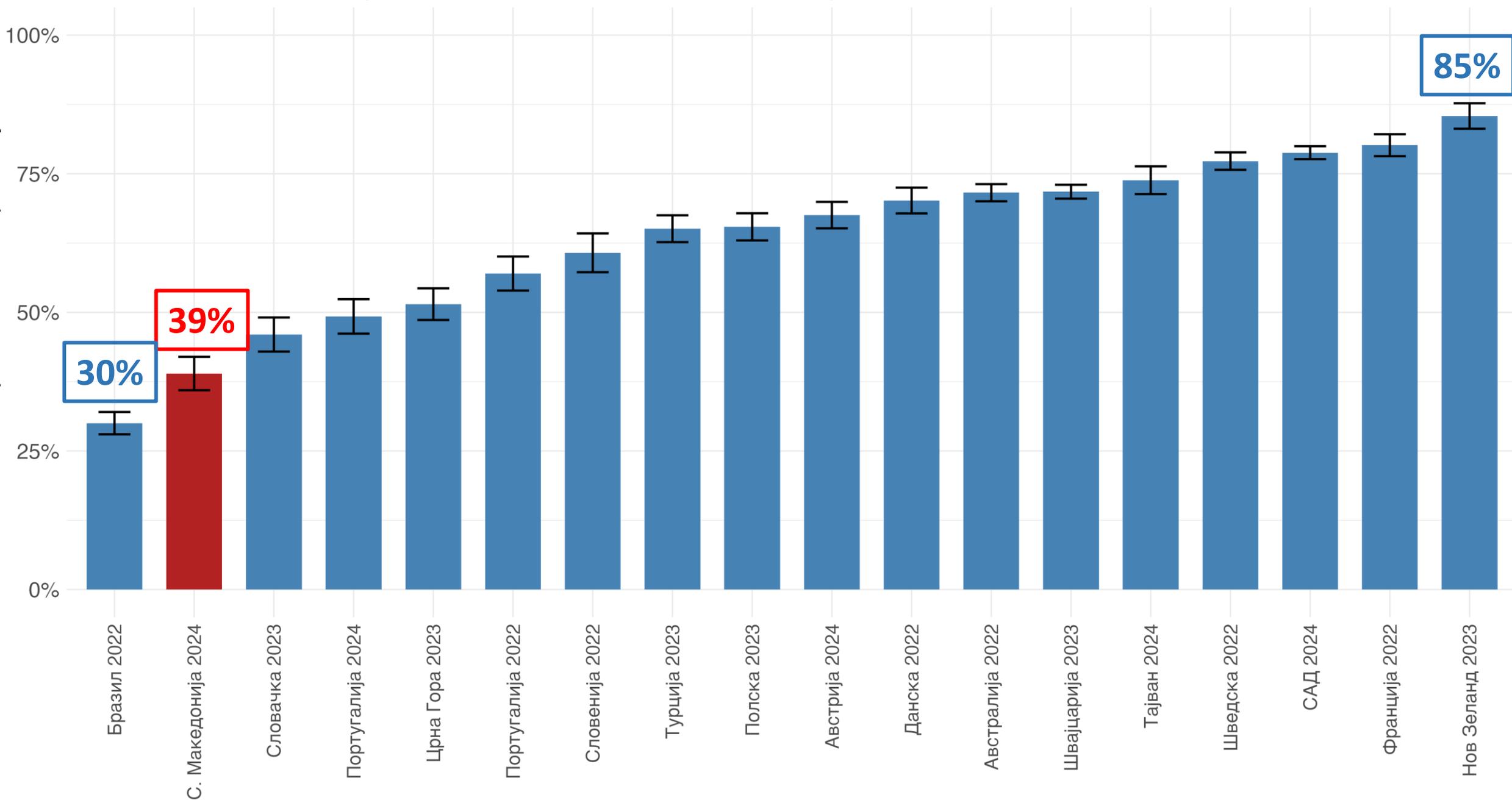

ГРАЃАНИТЕ ЗА ПАРТИИТЕ

Партиска идентификација по земја (CSES Модул 6)

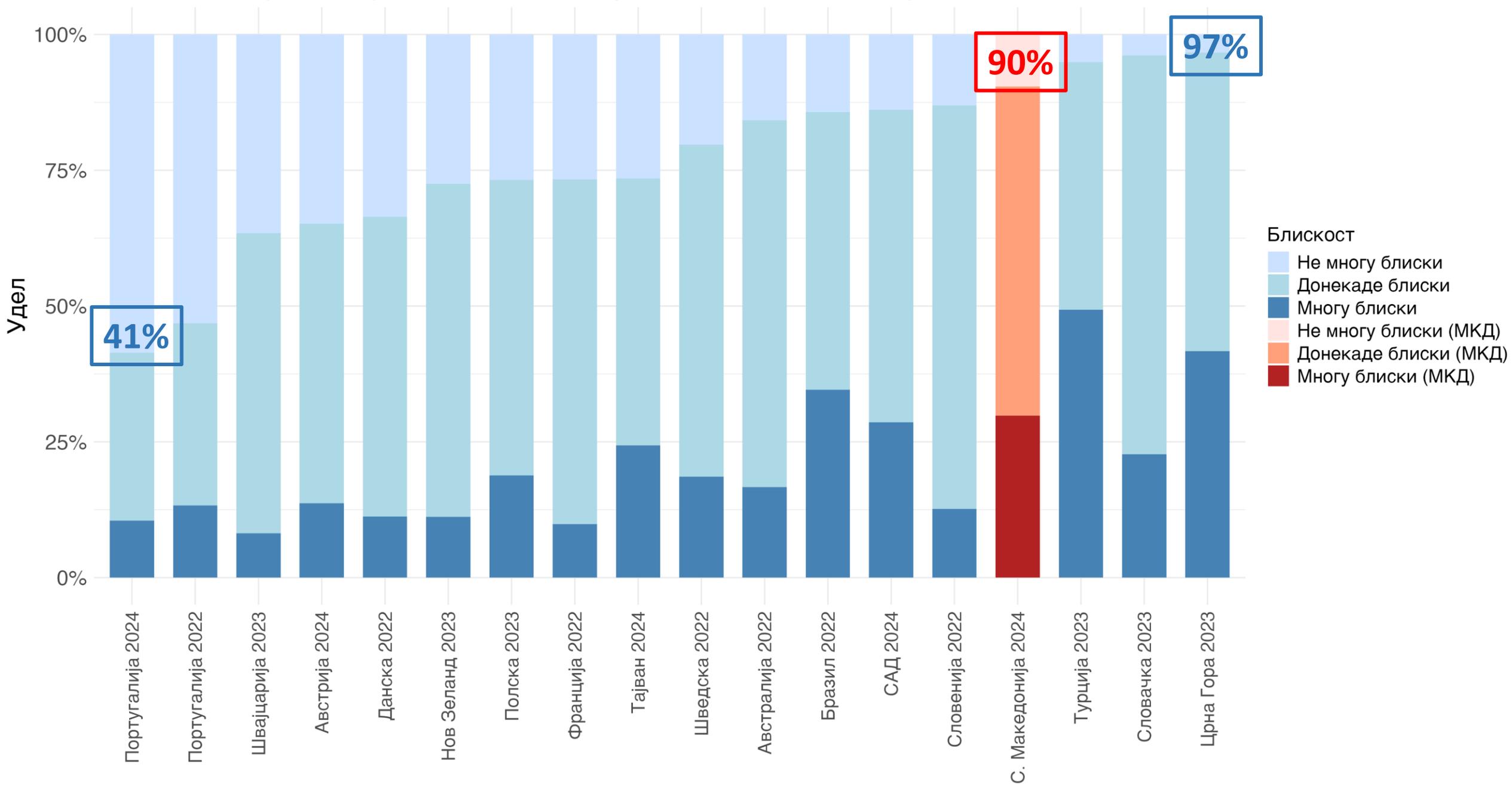
Пондериран удел на испитаници блиски до партија меѓу валидни одговори | 95% интервали на доверба

Удел со партиска идентификација

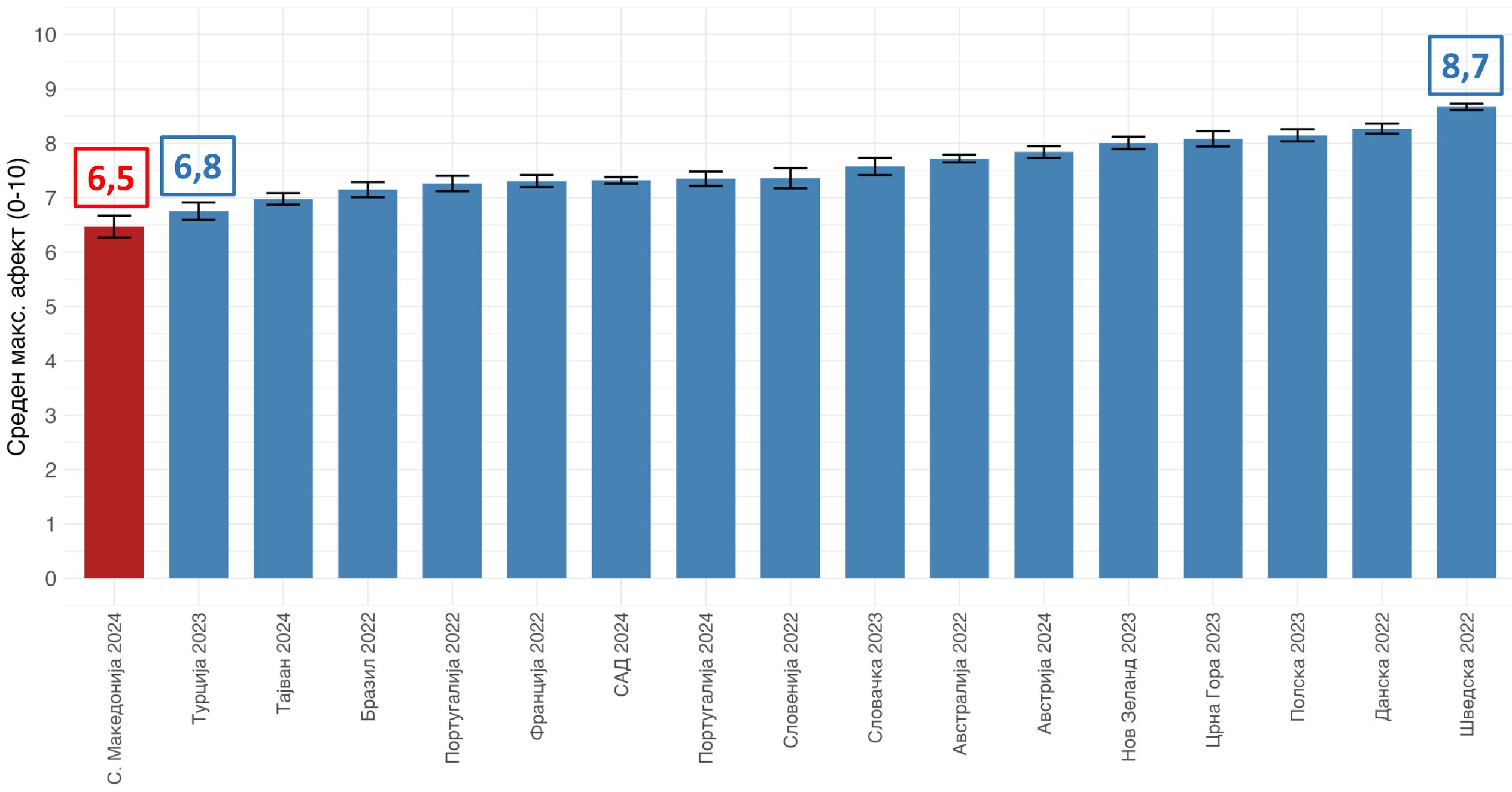
Степен на блискост со партија по земја (CSES Модул 6)

Пондерирани удели меѓу партиски идентификувани | Подредено по 'Многу блиски' + 'Донекаде блиски'

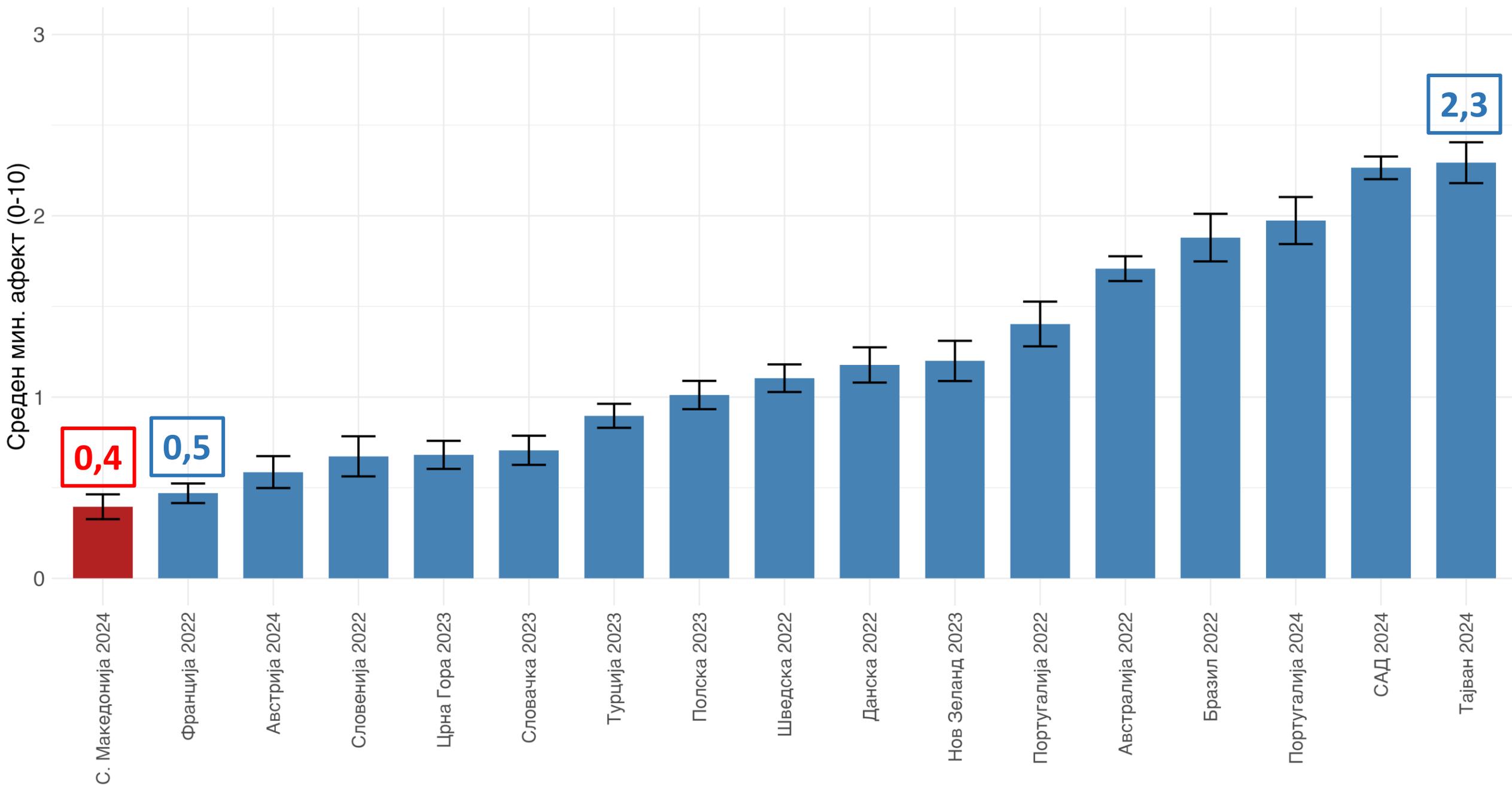
Среден афект кон омилена партија (CSES Модул 6)

Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Највисока оценка на испитаникот

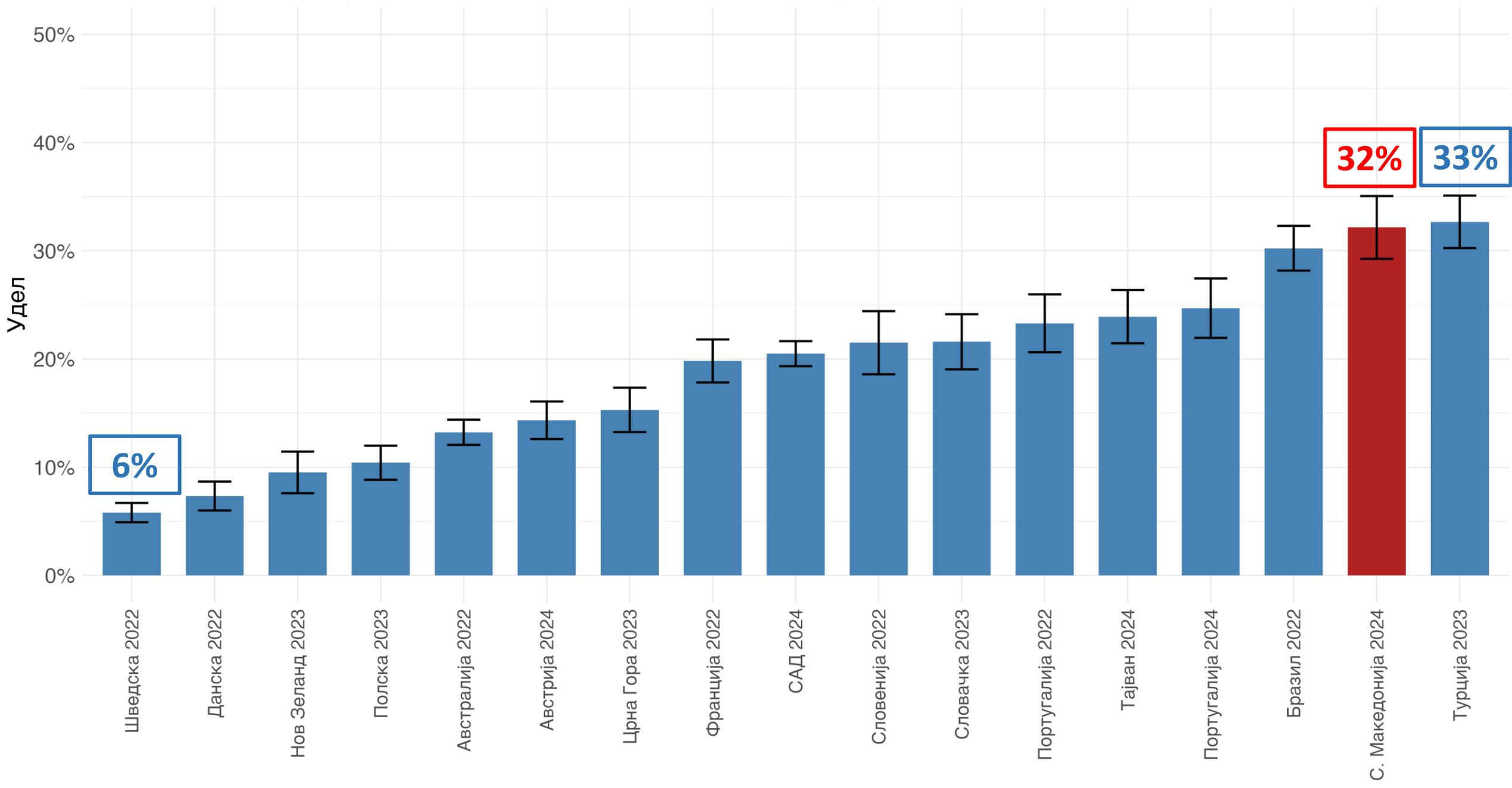
Среден афект кон најмалку сакана партија (CSES Модул 6)

Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Најниска оценка на испитаникот

Удел „ладни“ кон сите партии (CSES Модул 6)

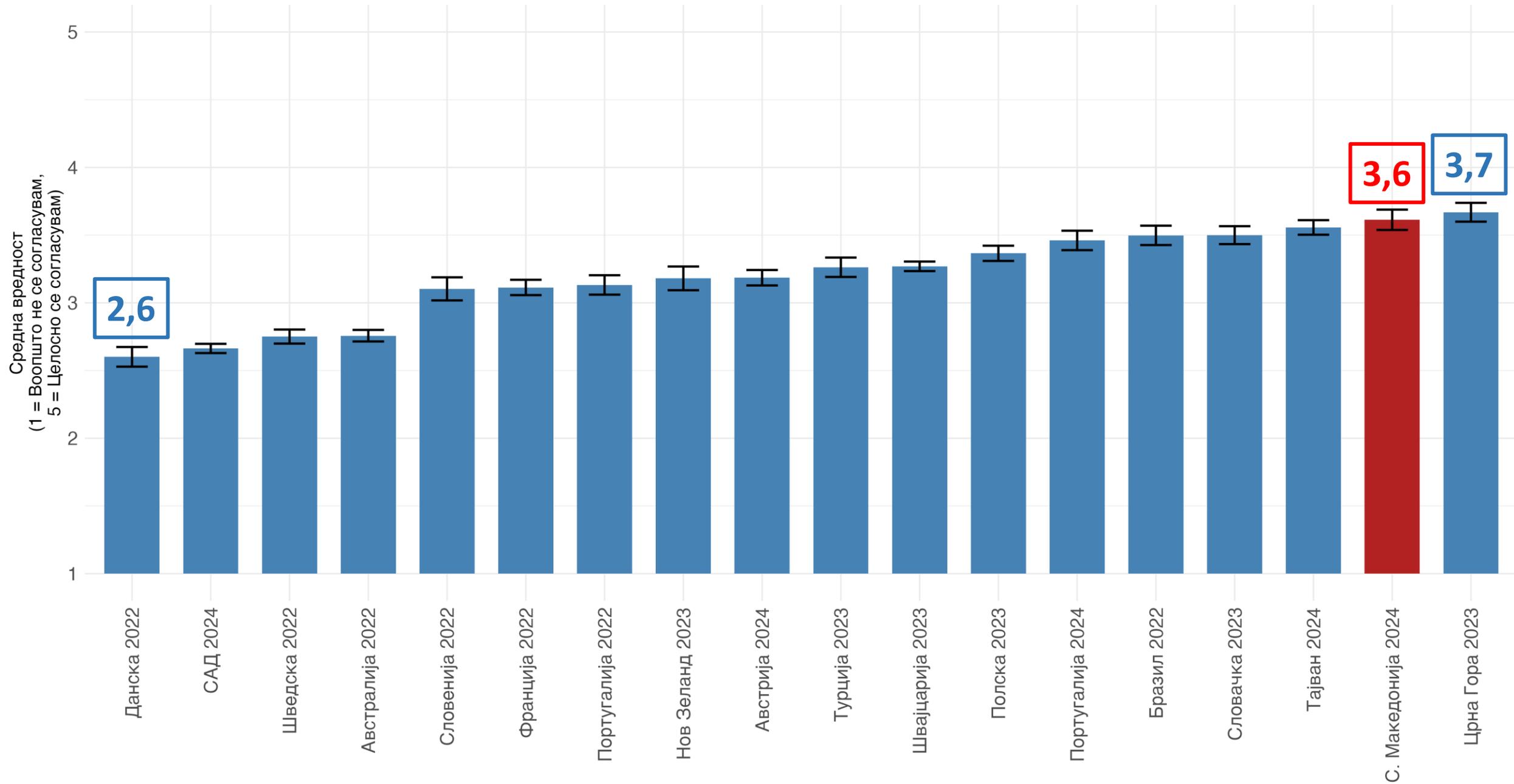
Пондериран удел каде највисока оценка за партија ≤ 5 меѓу валидни испитаници | 95% интервали на доверба

**КОЈ БИ УПРАВУВАЛ ПОДОБРО ОД
ПОЛИТИЧАРИТЕ?**

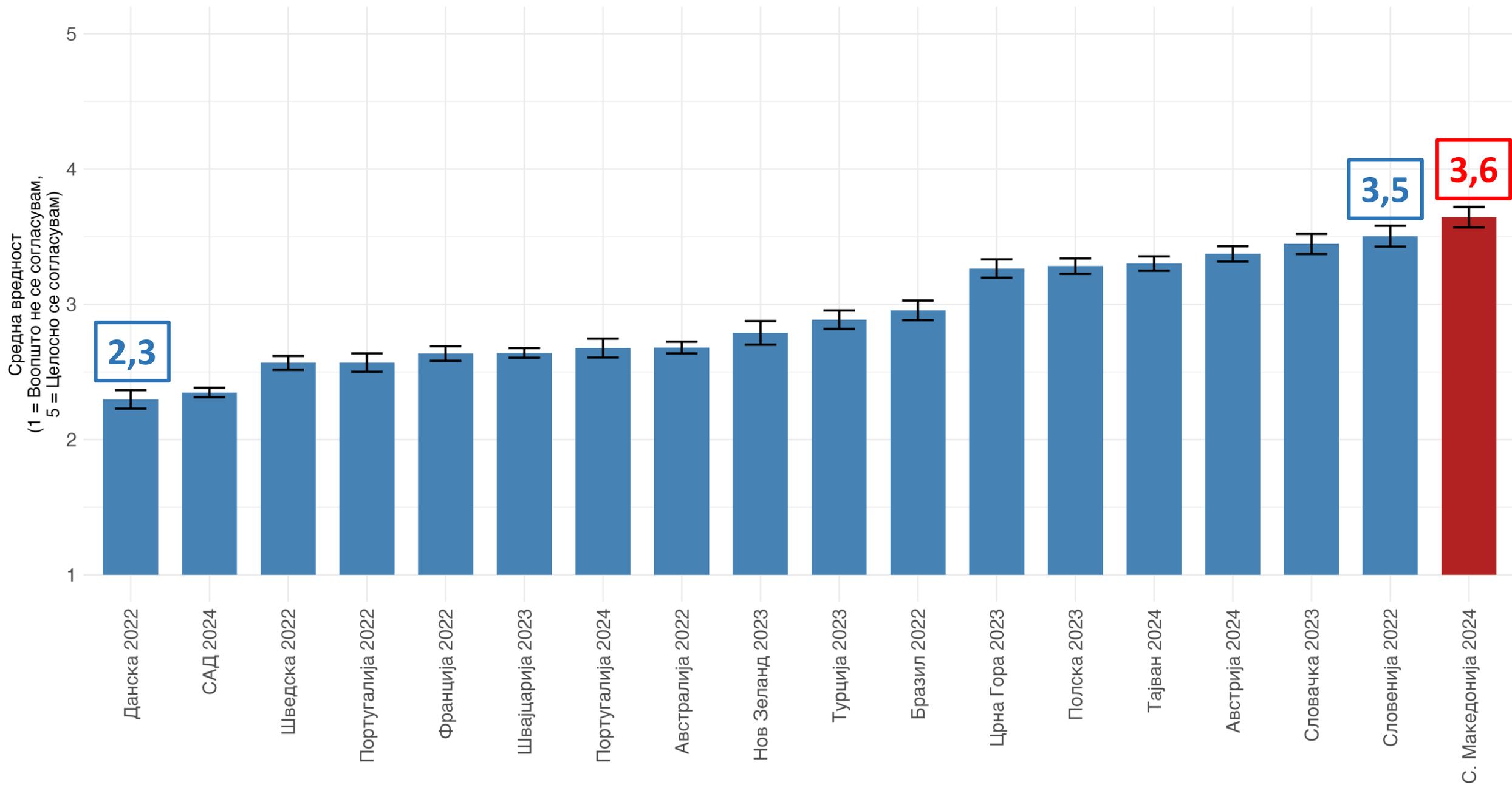
Земјата подобро управувана од граѓани на референдуми (CSES Модул 6)

Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Повисоко = Посилно согласување

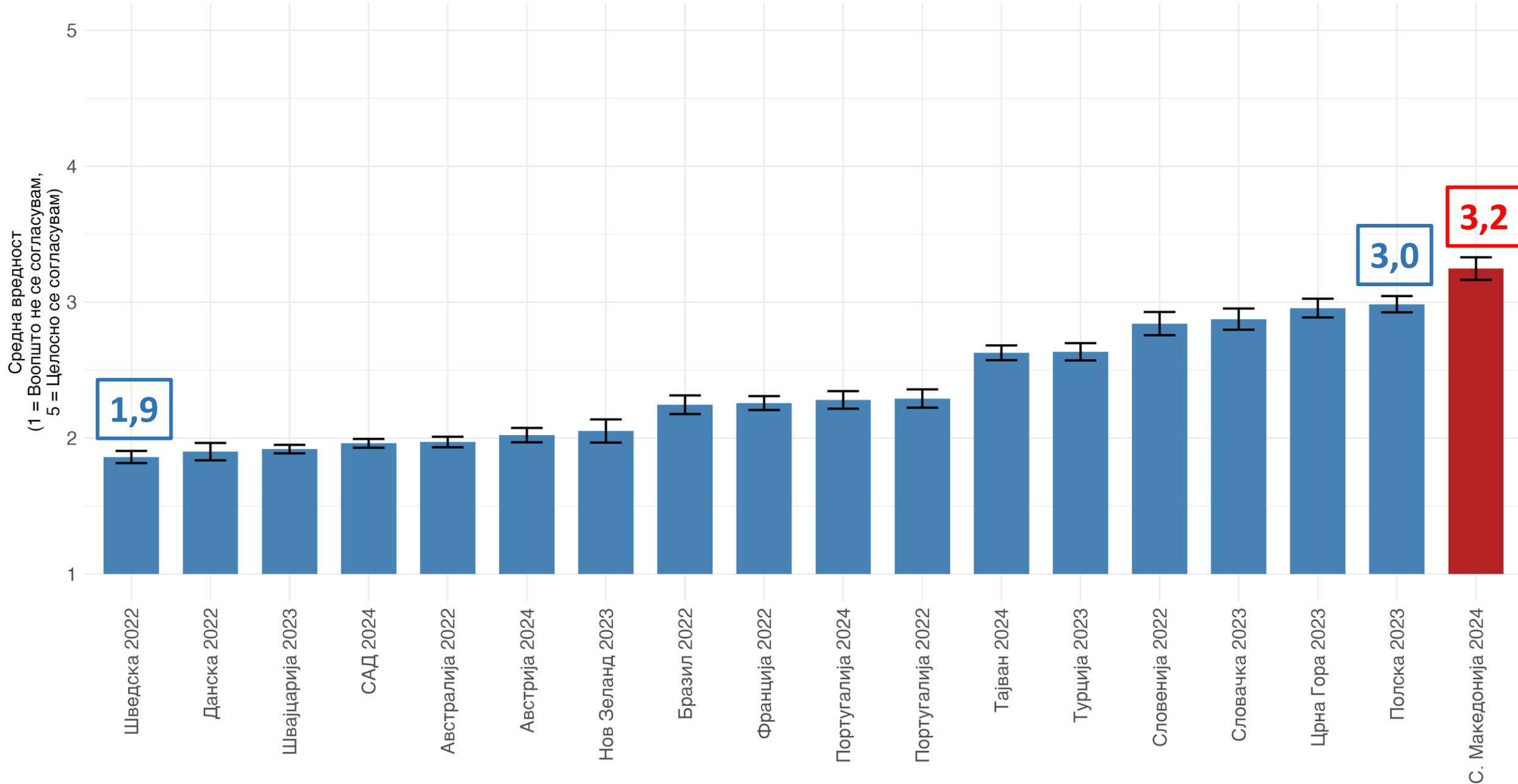
Земјата подобро управувана од независни експерти (CSES Модул 6)

Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Повисоко = Посилно согласување

Земјата подобро управувана од бизнис лидери (CSES Модул 6)

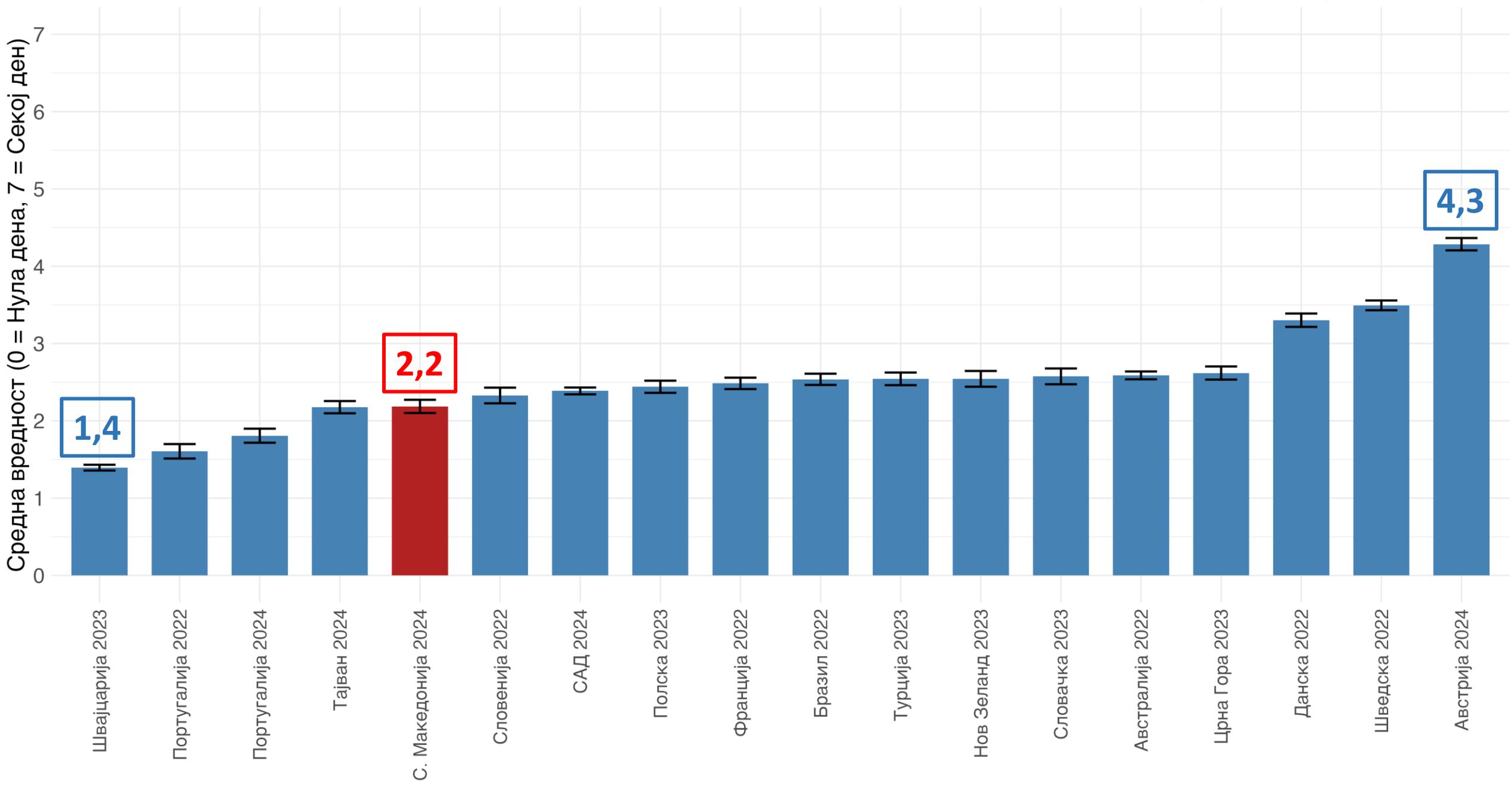
Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Повисоко = Посилно согласување

**КАКО СЕ ИНФОРМИРААТ ГРАЃАНИТЕ ЗА
ВРЕМЕ НА КАМПАЊАТА?**

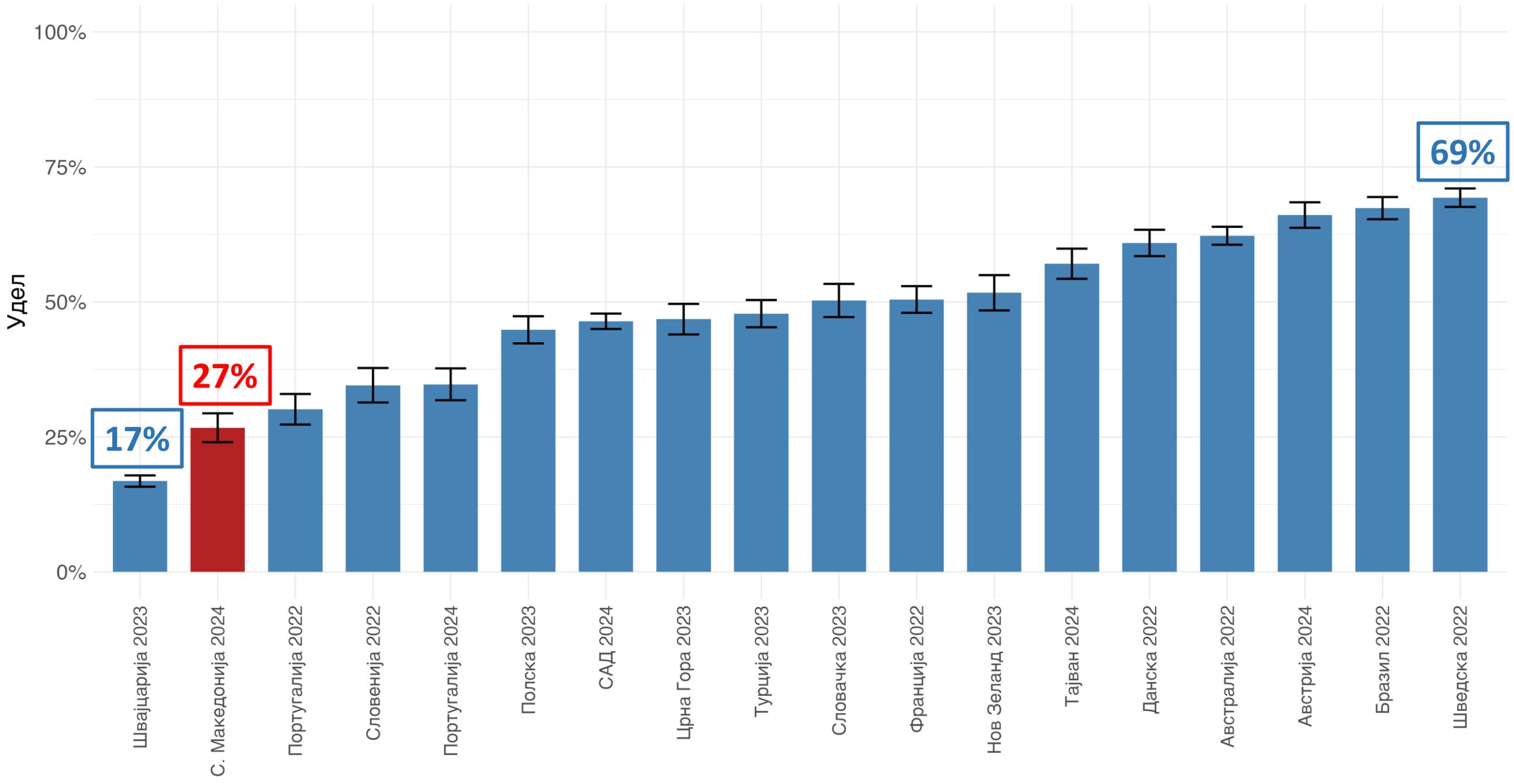
Просечна медиумска потрошувачка по земја (CSES Модул 6)

Пондерирани средни вредности со 95% интервали на доверба | Просек на дена/неделно преку сите медиуми

Секојдневна медиумска потрошувачка на било која платформа (CSES Модул 6)

Пондериран удел со 7 дена/неделно на барем еден медиум | 95% интервали на доверба

Благодарам на
вниманието!

Јован Близнаковски | ИСППИ-УКИМ | jovan.b@isppi.ukim.edu.mk

Демократски ставови, претставување и учество

проф. д-р Анета Цекиќ

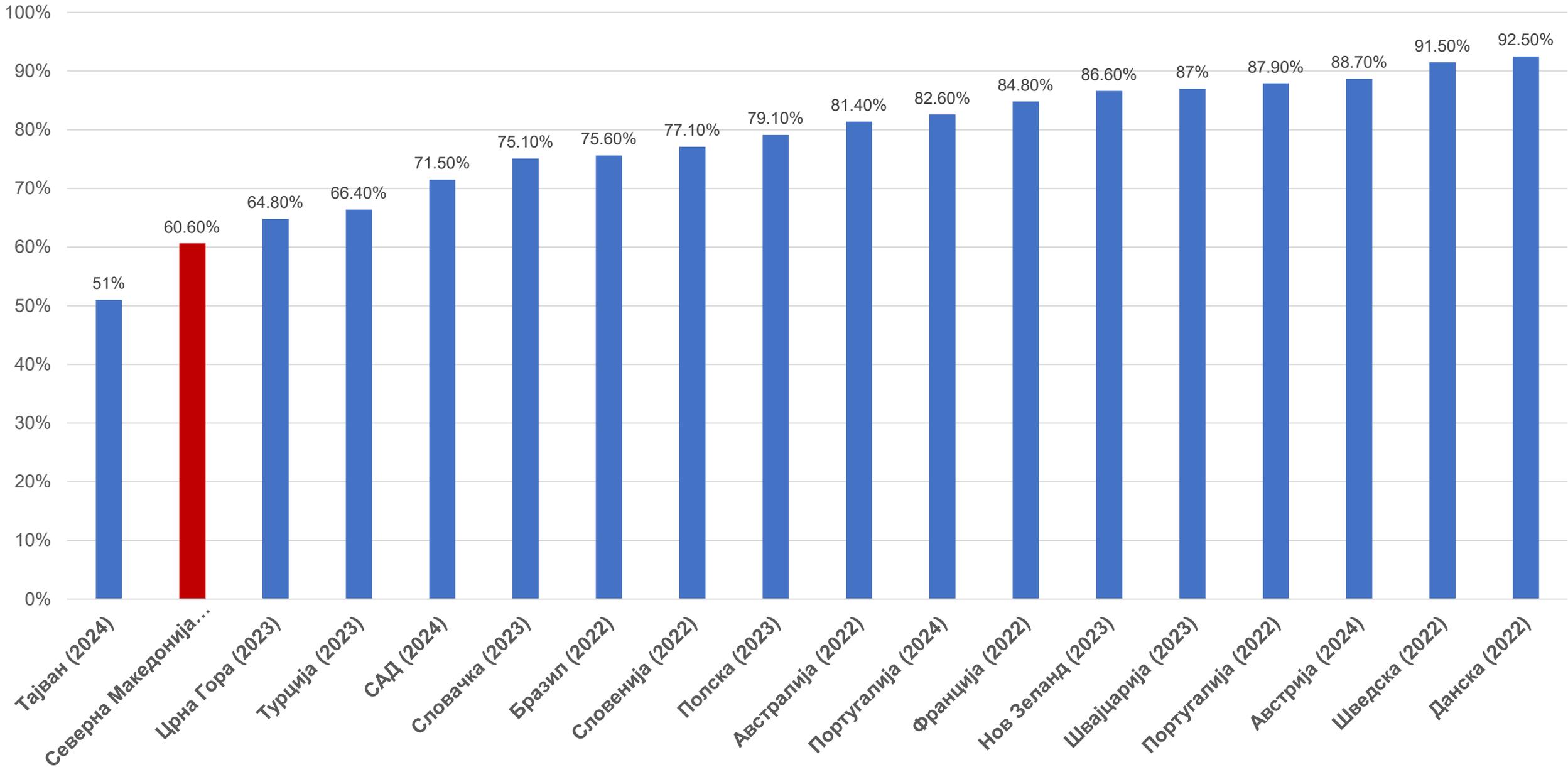
Институт за социолошки и политичко-правни истражувања
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Ставови/поддршка за демократијата

- Демократијата секогаш и во секој случај се претпочита во однос на кој било друг вид на уредување.
- Судовите треба да можат да ја запрат владата да постапува надвор од својата надлежност.
- Да се има силен лидер на власт е добро за [земја] дури иако лидерот ги прекршува правилата за да ги заврши работите.
- Политиките за зголемување на претставеноста на жените во политиката отидоа предалеку.

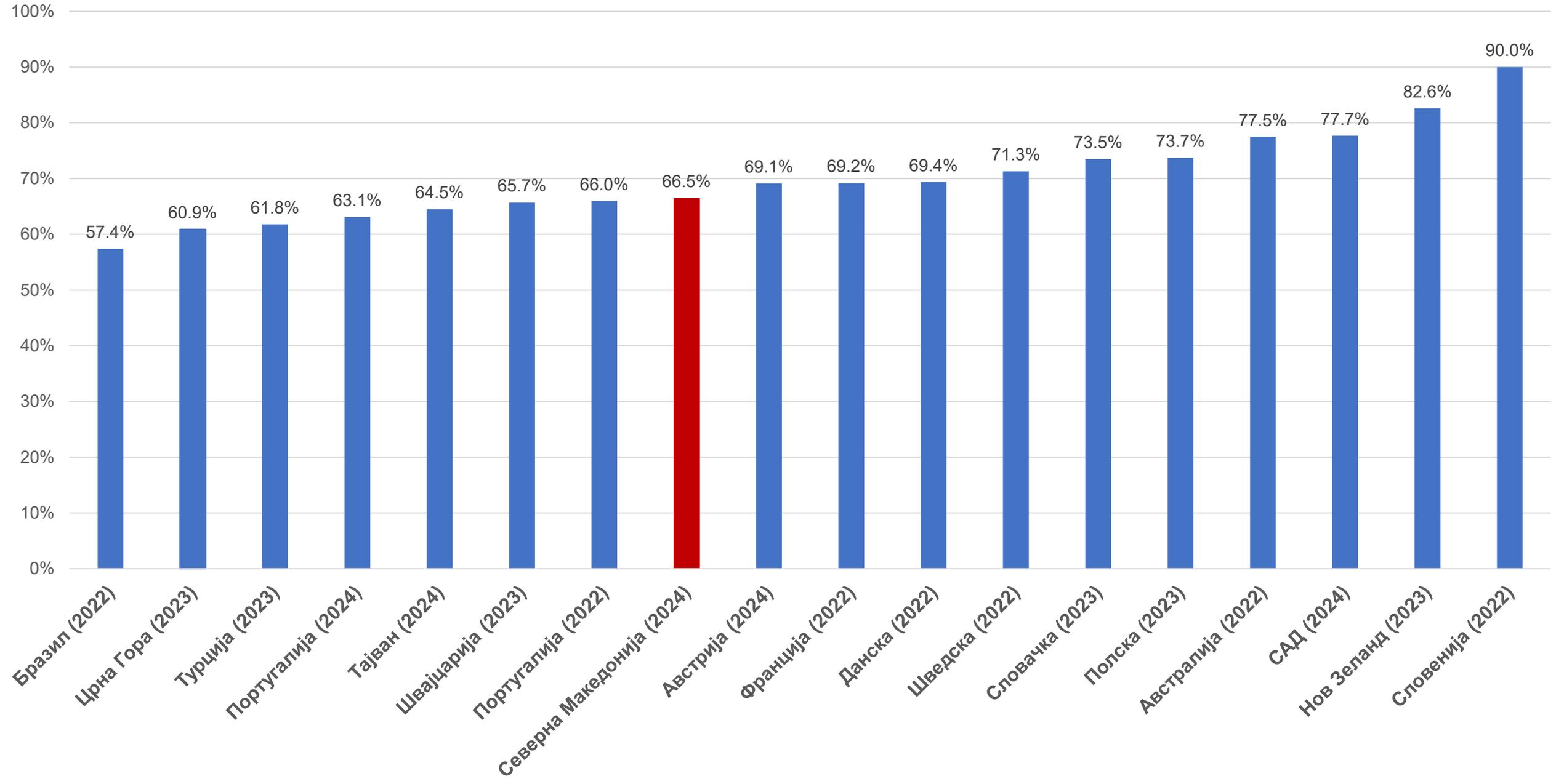
Поддршка за демократија- претпочитан облик на владеење

(%, донекаде и сосема се согласувам)

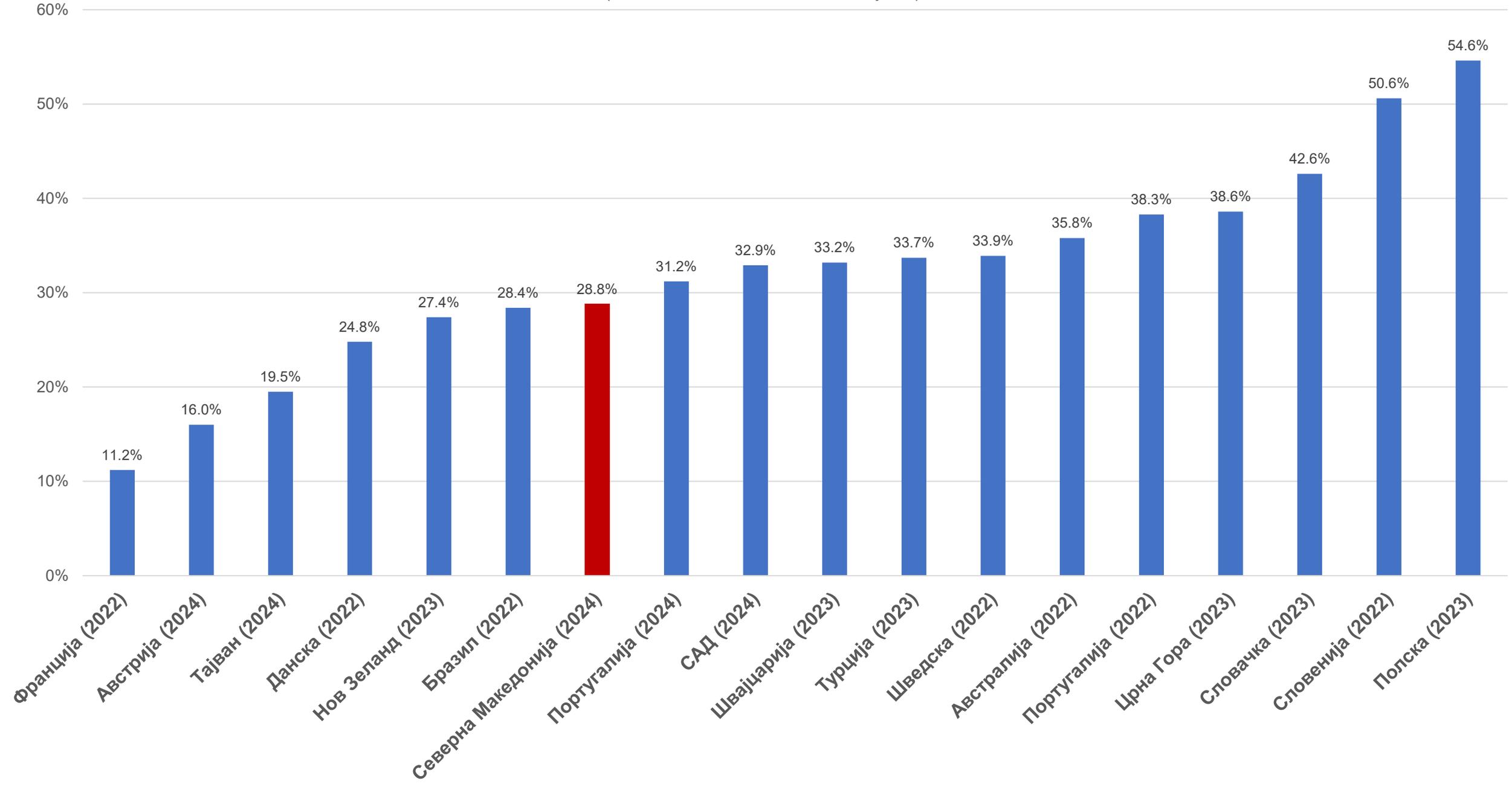
Поддршка за демократија- судови

(%, донекаде и сосема се согласувам)

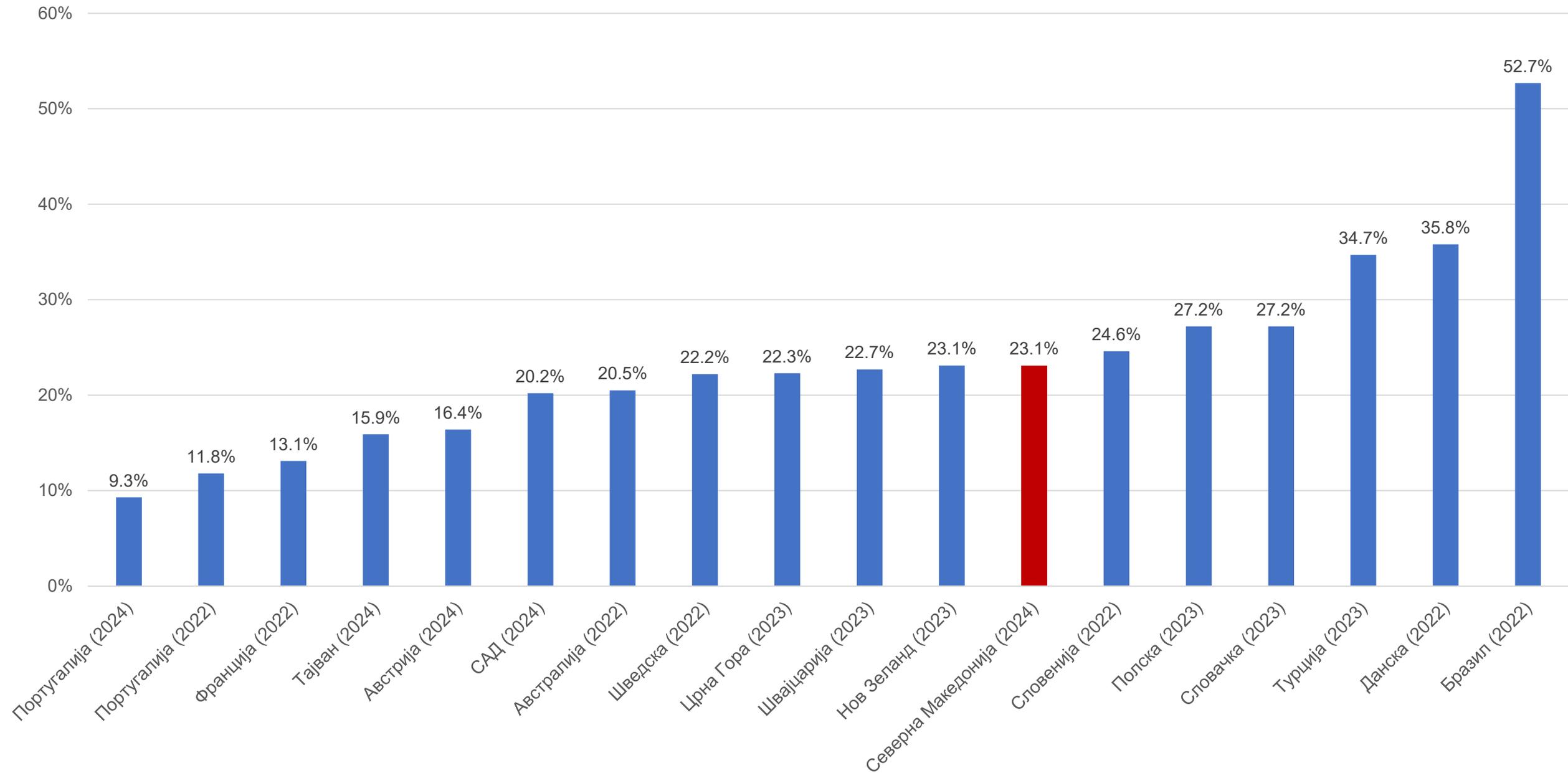
Поддршка за демократија- силен лидер

(%, донекаде и сосема се согласувам)

Поддршка за демократија- претставување на жените

(%, донекаде и сосема се согласувам)

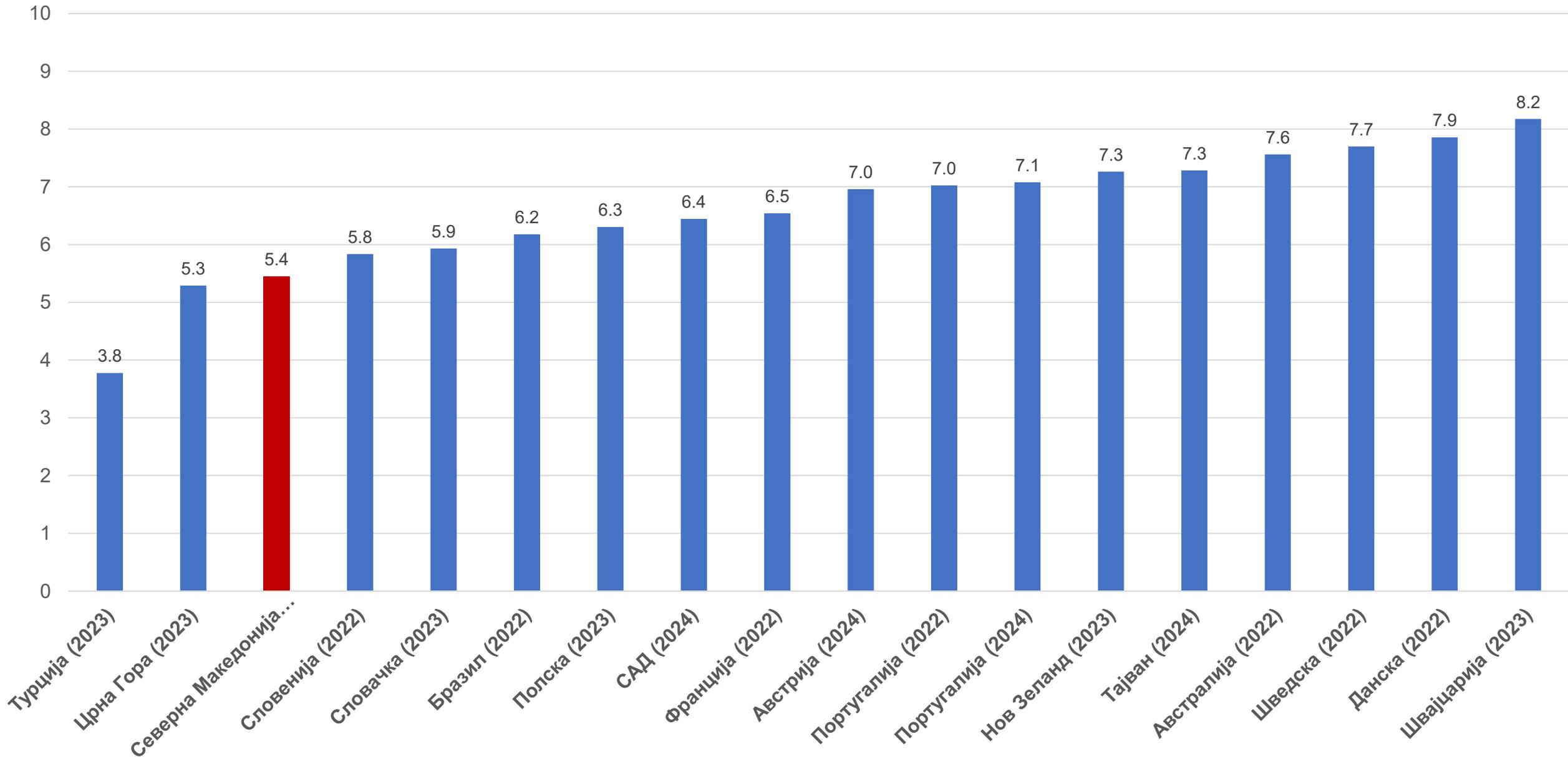

СТЕПЕН НА ДЕМОКРАТИЧНОСТ

**ЗАДОВОЛСТВО ОД ДЕМОКРАТСКИОТ
ПРОЦЕС**

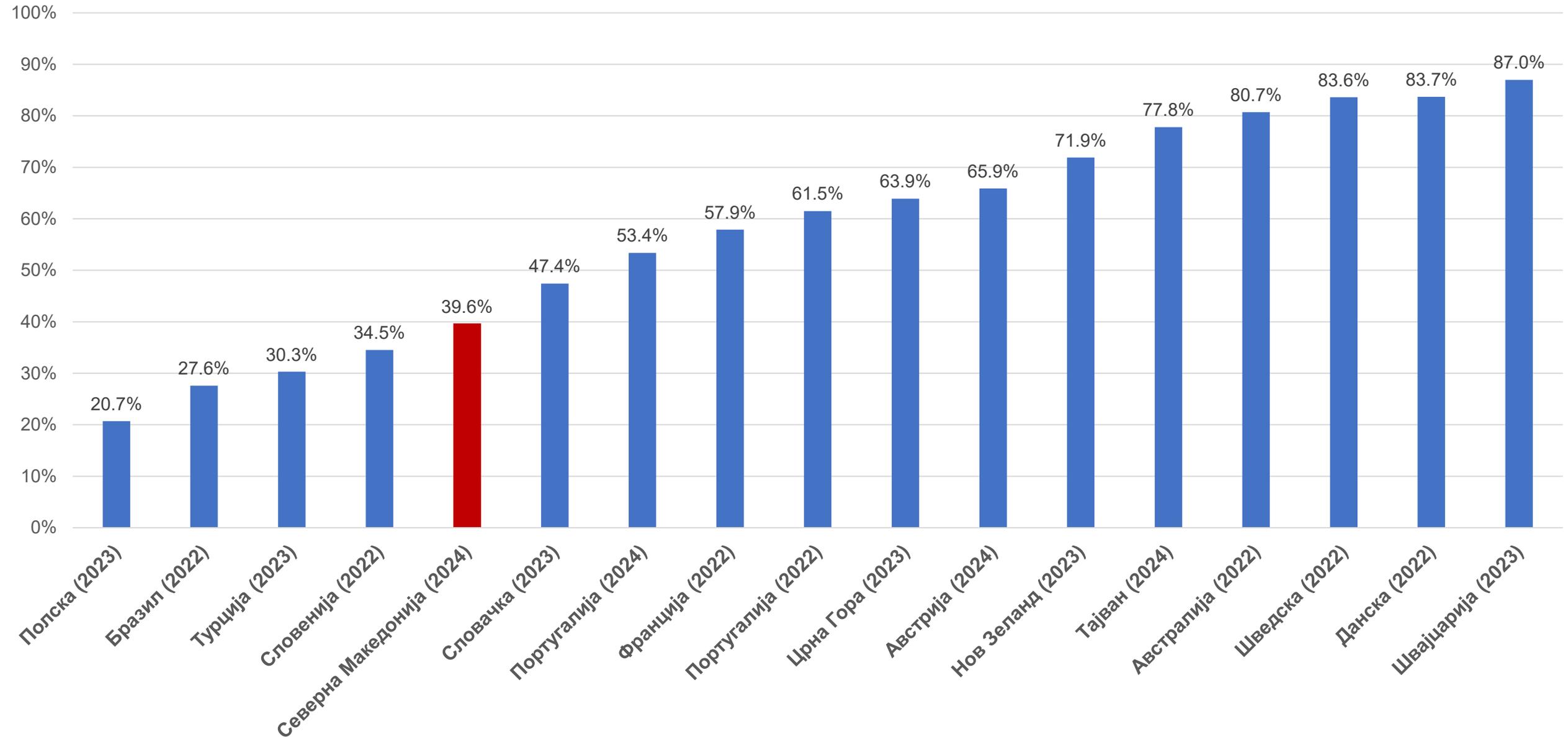
Колку е демократска Вашата земја?

(0 воопшто не е демократска- 10 целосно демократска)

Задоволство од демократскиот процес/функционирање на демократијата

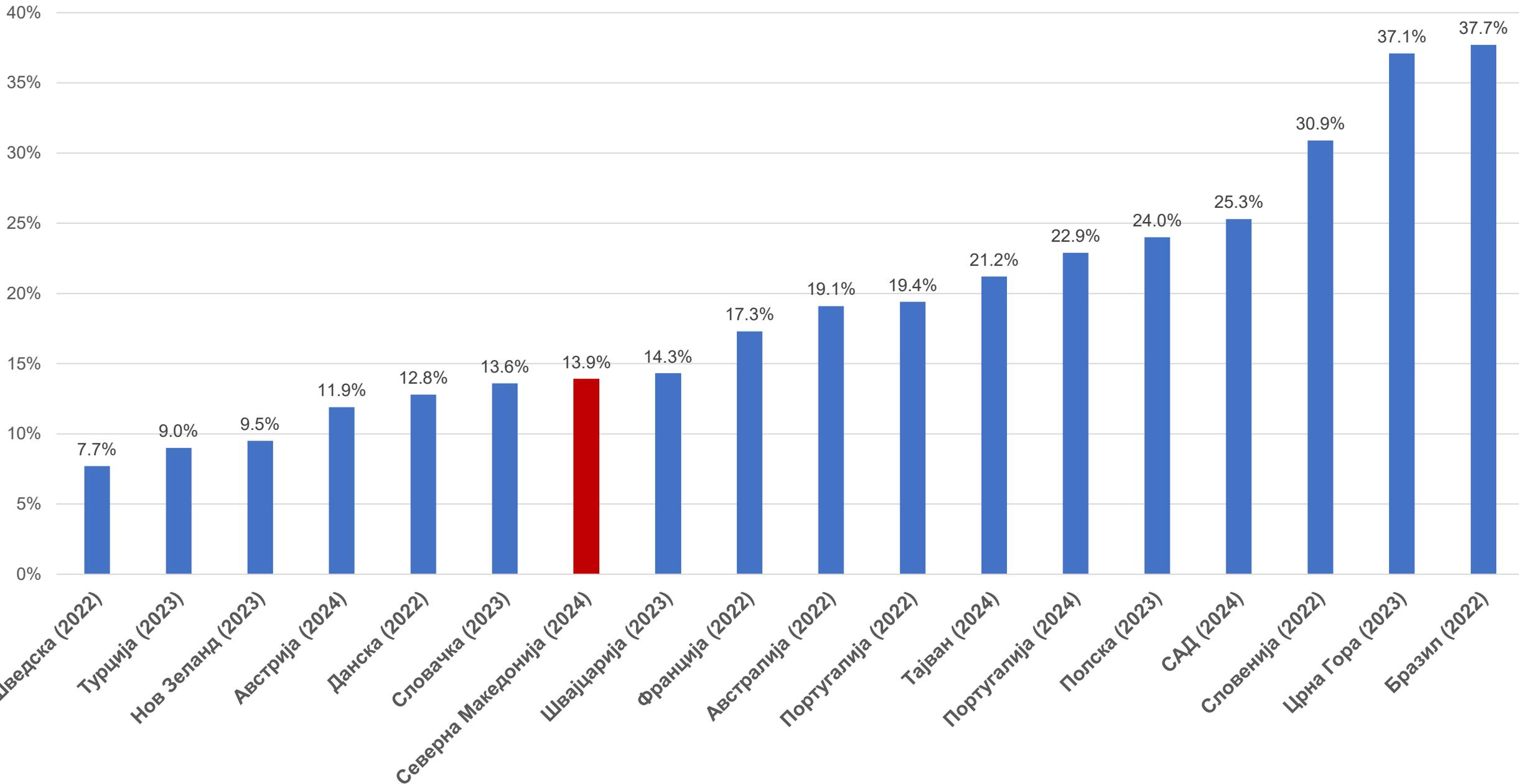
(%, донекаде и многу задоволен/на)

ПЕРЦЕПЦИИ ЗА ЕКОНОМСКИТЕ И СОЦИЈАЛНИТЕ ПРИЛИКИ ПРЕД ИЗБОРИТЕ

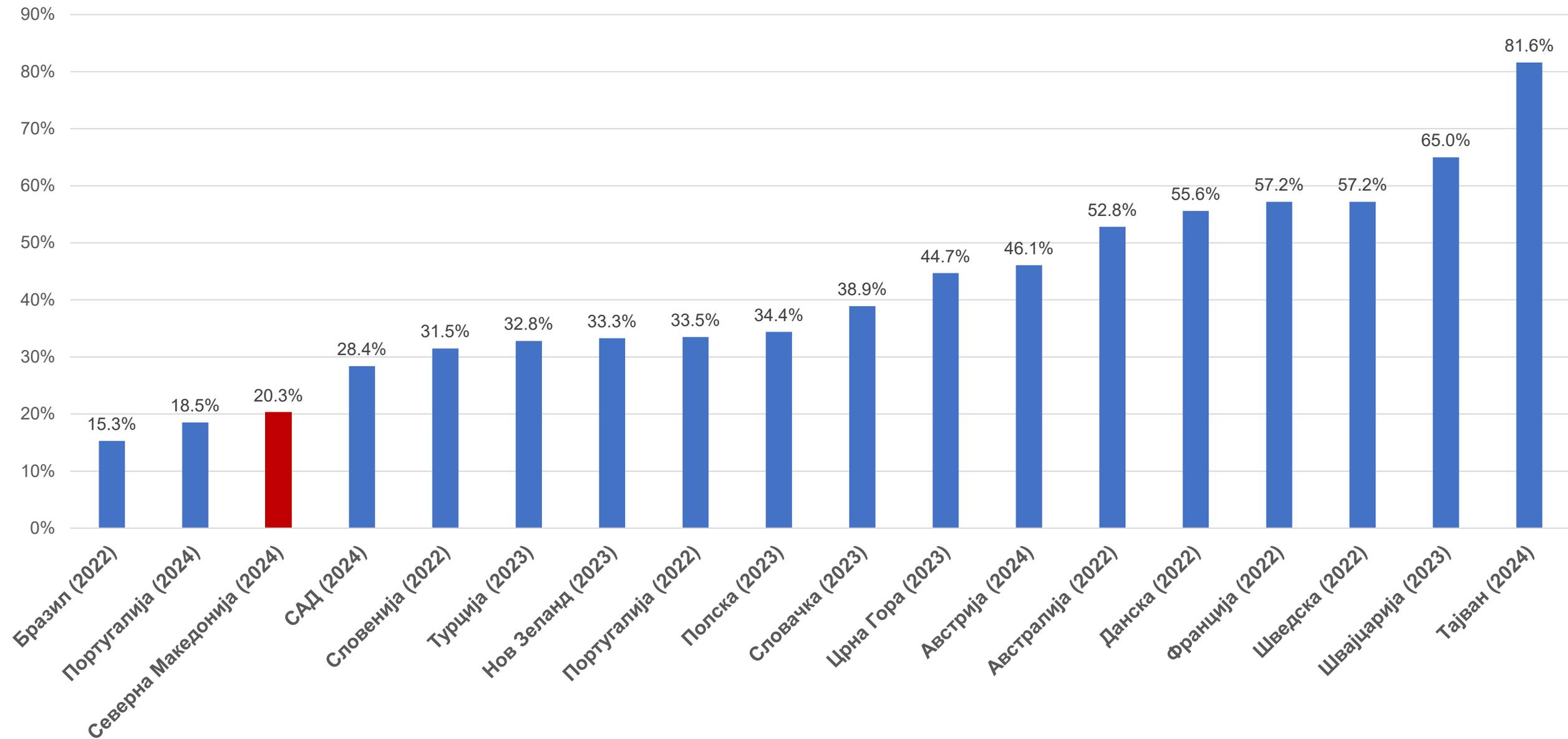
Економска состојба во последните 12 месеци (октомври, 2024)

(%, донекаде се подобрила и се подобрила)

Колку добро политичкиот систем гарантира соодветна здравствена заштита?

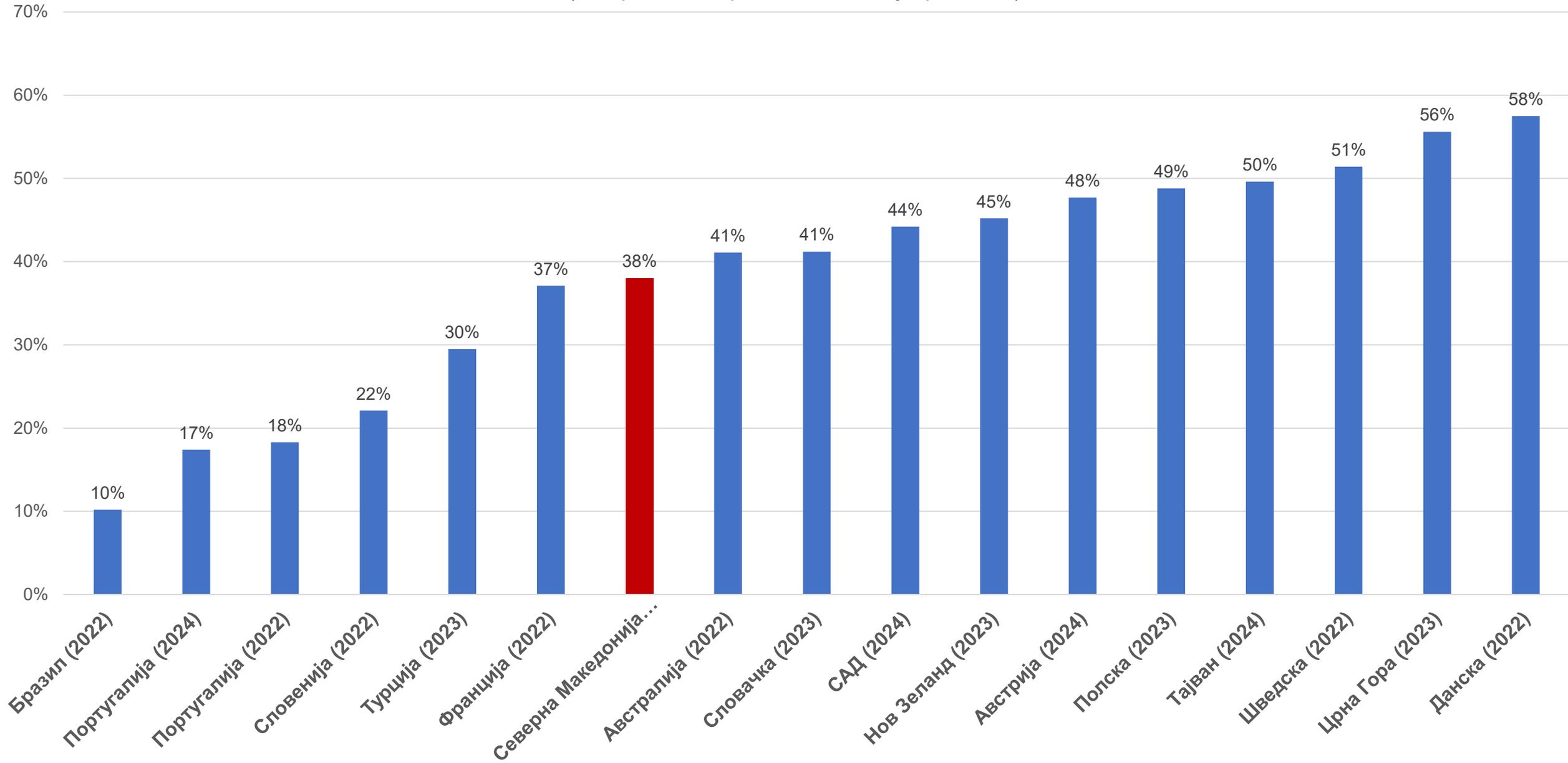
(%, добро и многу добро)

ЕДНАКВОСТ

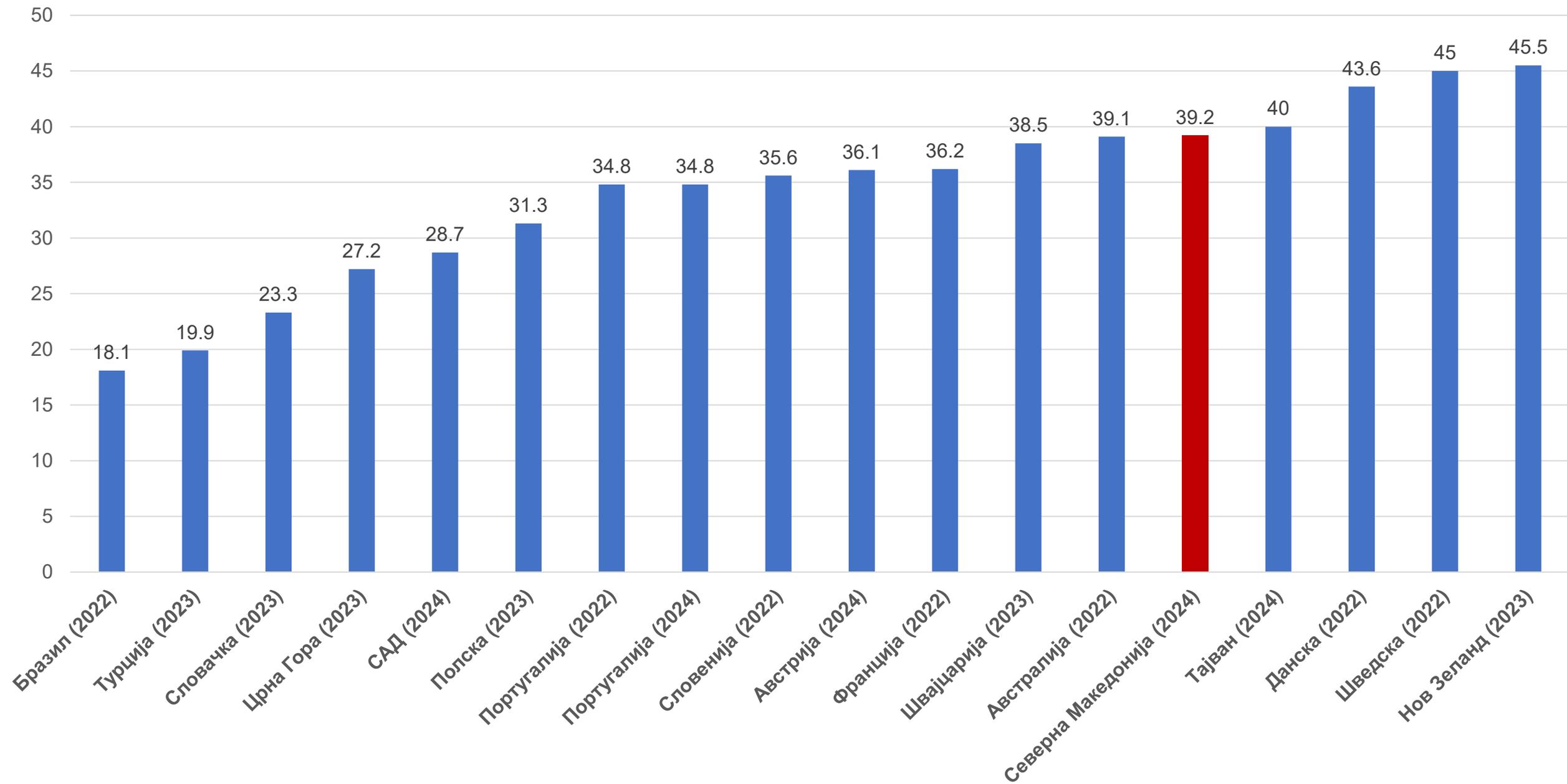
Како се постапува со различни групи во општеството?

(%, прилично правично и многу правично)

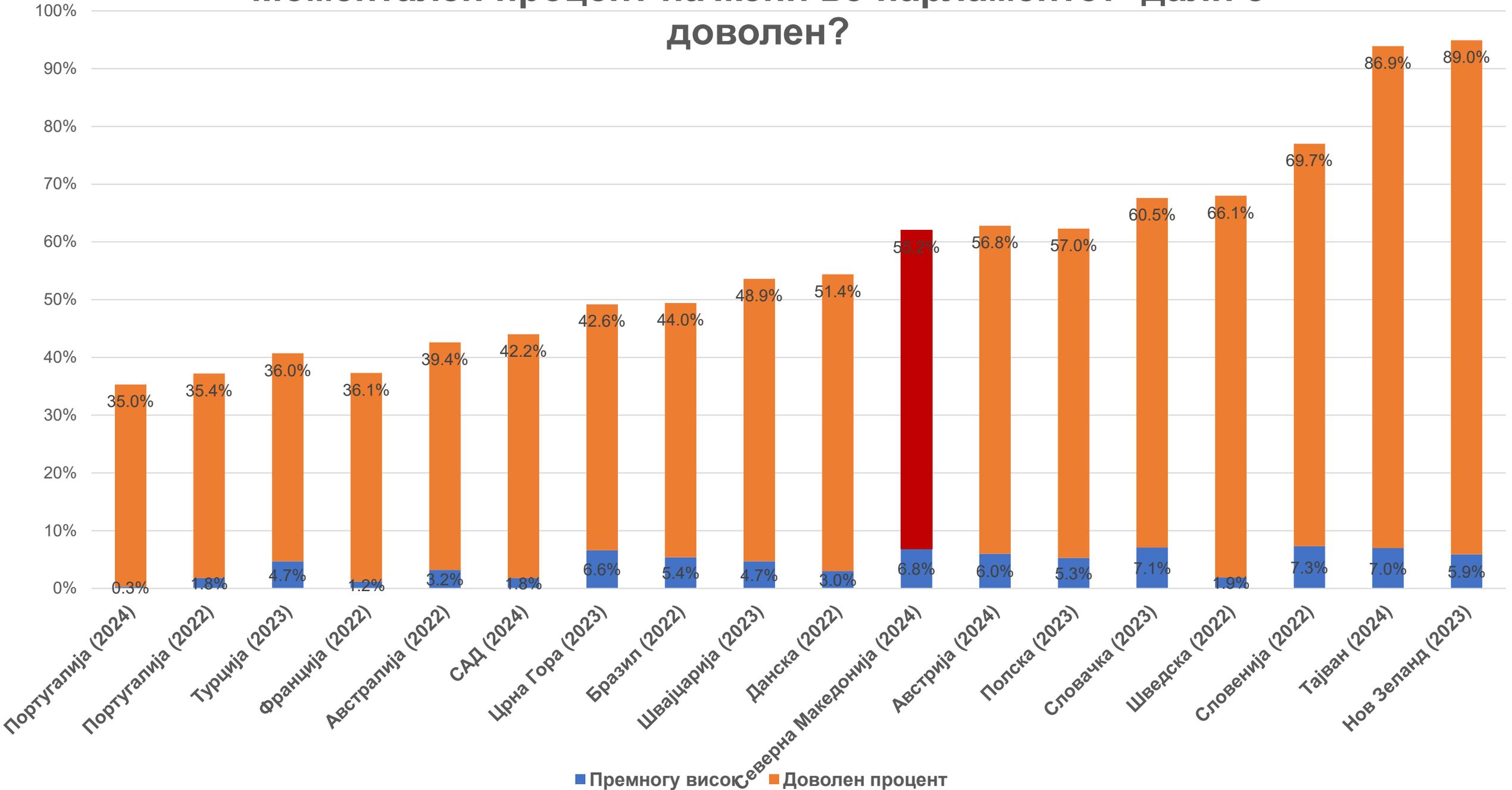

Процент на жени во националните парламенти

(UN women, 2025, освен Тајван)

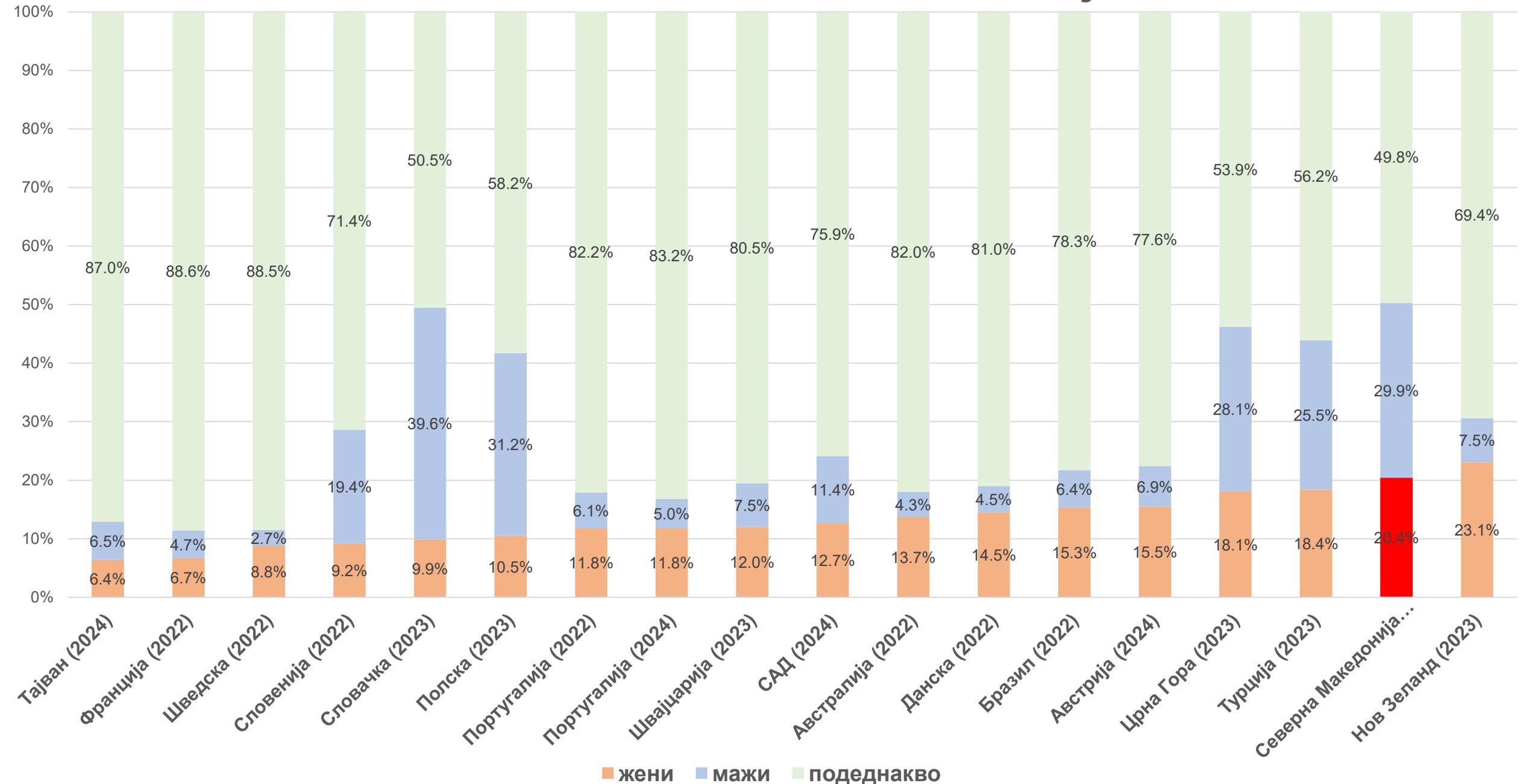

Моментален процент на жени во парламентот- дали е доволен?

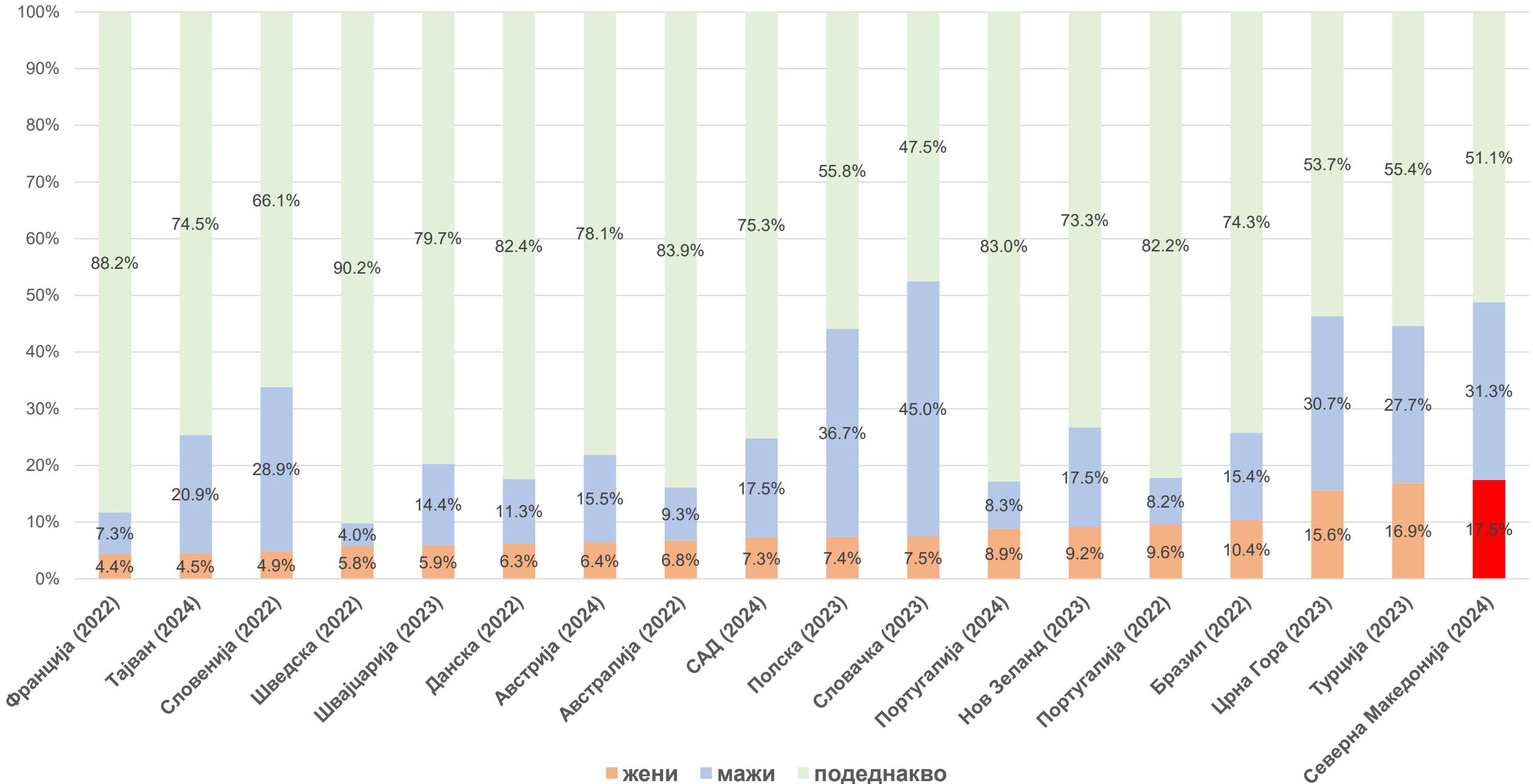

УПРАВУВАЊЕ СО КРИЗА: РОДОВИ АСПЕКТИ

Попгодни да водат: пандемија

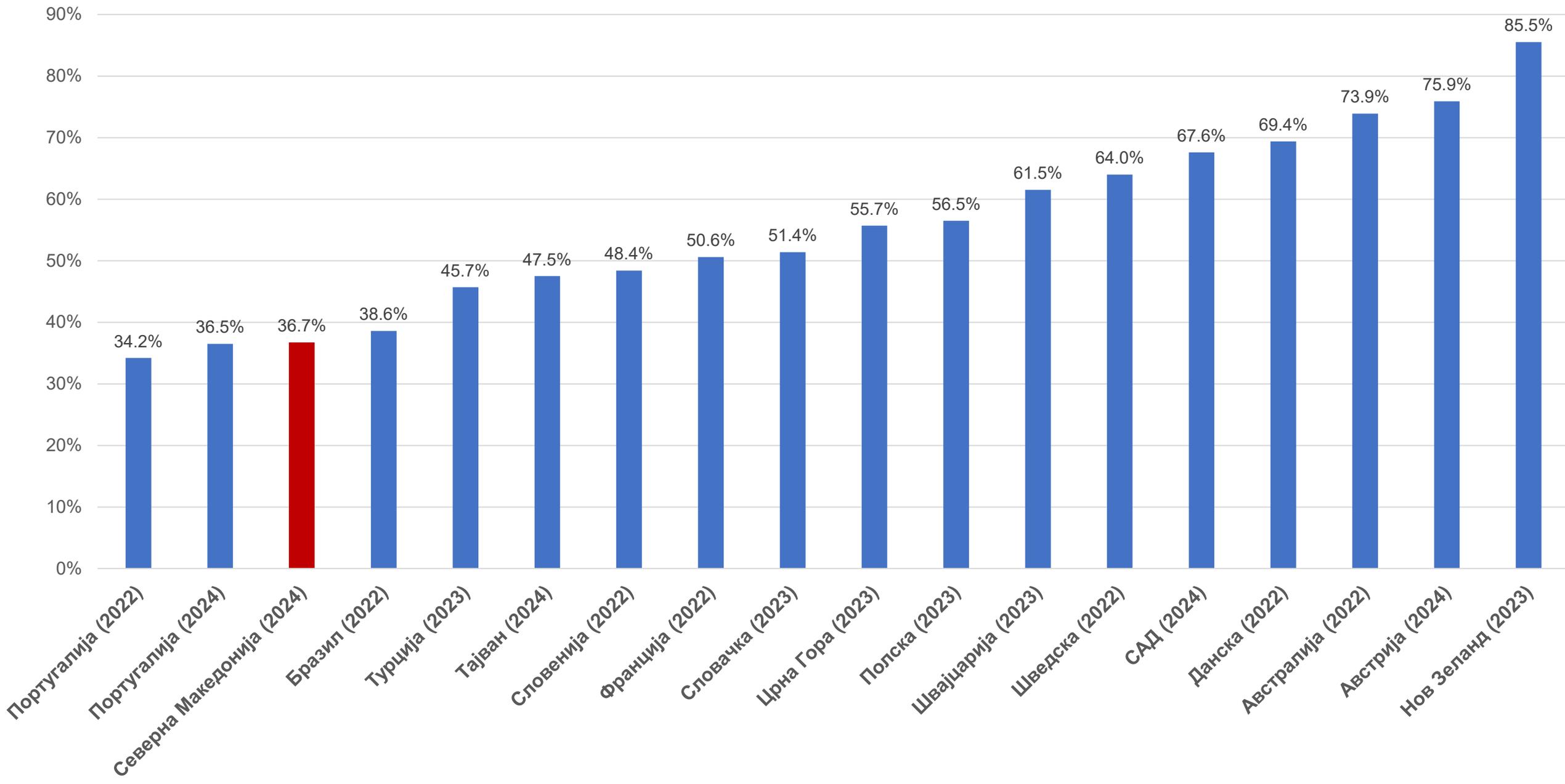
Попгодни да водат: економска криза

**ИНТЕРЕС ЗА ПОЛИТИКА;
ПОЛИТИЧКА ЕФИКАСНОСТ**

Интерес за политика

(%, многу и донекаде заинтересиран/а)

ПОЛИТИЧКА ЕФИКАСНОСТ

Внатрешна политичка ефикасност:

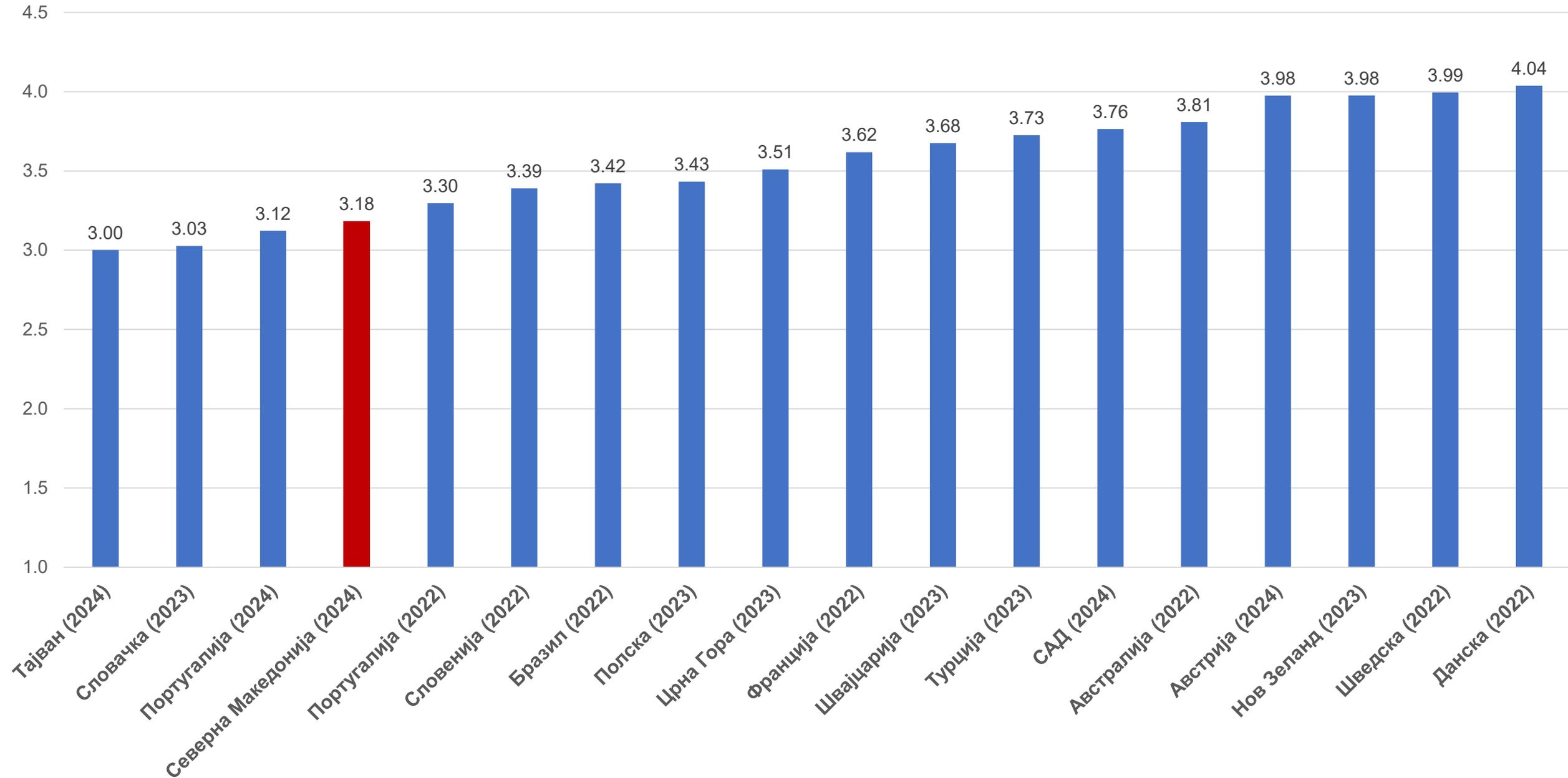
Сметате дека ги разбирате најважните политички прашања на оваа држава. (1-воопшто не се согласувам- 5- сосема се согласувам)

Надворешна политичка ефикасност:

Некои луѓе велат дека без оглед за кого гласаат, тоа нема да направи никаква разлика. Други велат дека за кого луѓето гласаат може да направи голема разлика. Користејќи скала каде што ЕДЕН значи дека гласањето нема да направи никаква разлика, а ПЕТ значи дека гласањето може да направи голема разлика, каде би се сместиле себеси?

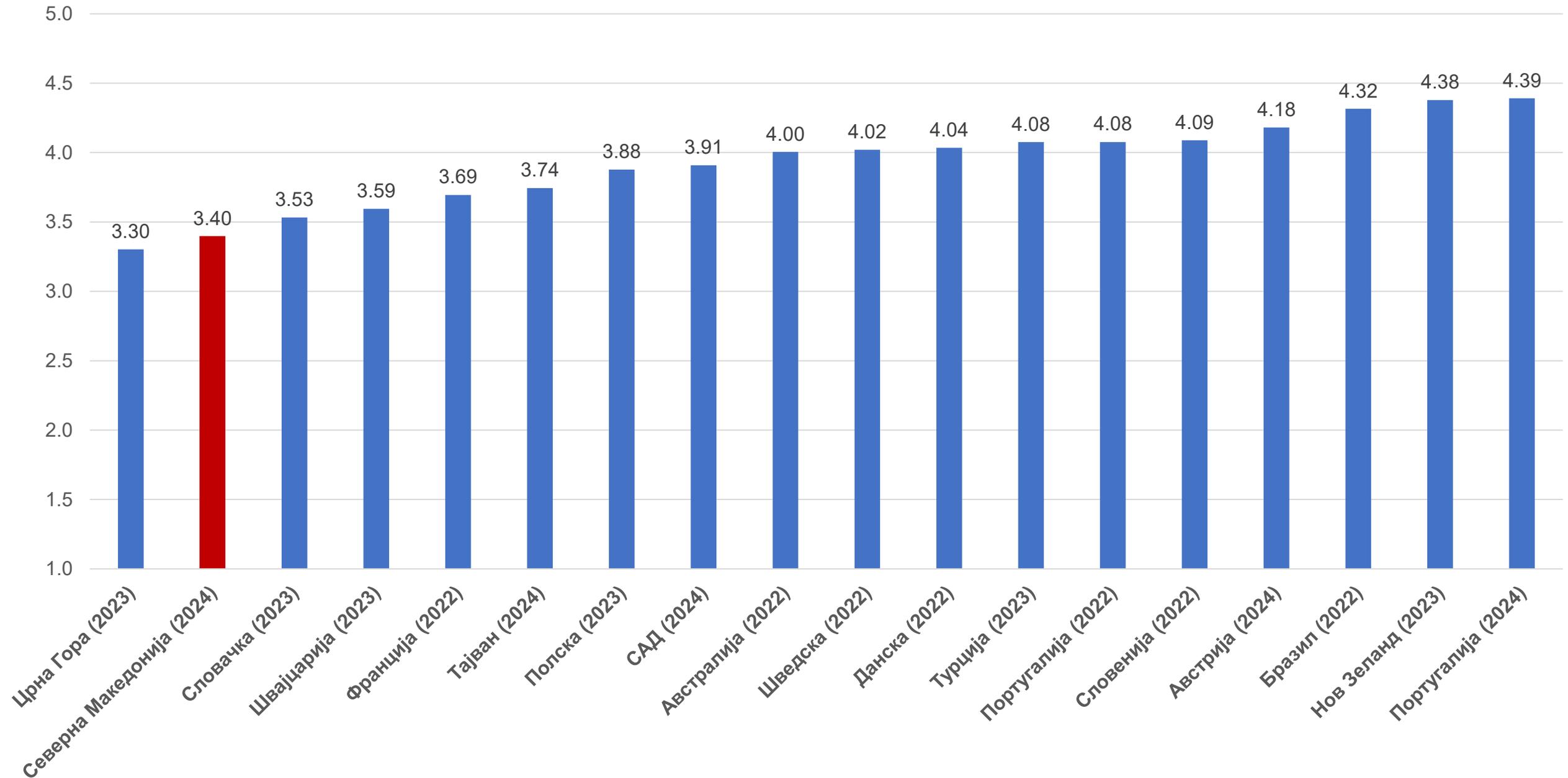
Внатрешна политичка ефикасност

(1воопшто не се согласувам- 5 сосема се согласувам)

Надворешна политичка ефикасност

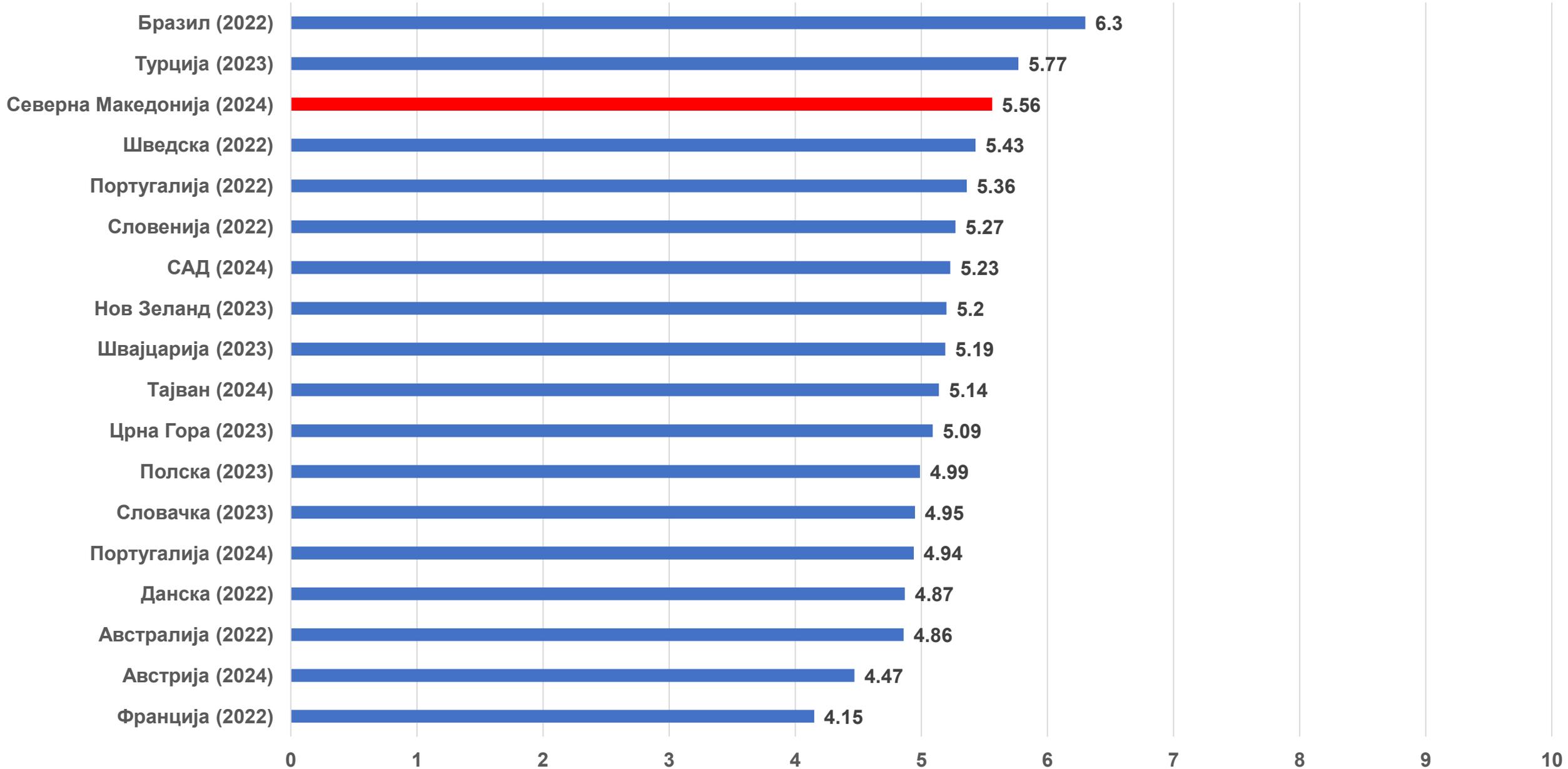
(1 гласањето не прави разлика- 5 гласањето може да направи голема разлика)

ИДЕОЛОШКО САМОПОЗИЦИОНИРАЊЕ

Идеолошко самопозиционирање

(0 лево-10 десно)

Благодарам на
вниманието!

Анета Цекиќ | ИСППИ-УКИМ | anetac@isppi.ukim.edu.mk